

HEVGIRTIN

Welatparêz

Kovara Siyasi - Nûçe û Şîrove

Siyasi Haber ve Yorum Derğisi

termeh
1996

temmuz

Bela Mirovati Şerm Bike!!

(Foto Medya Güneşi)

KARDEŞLİK Esaretdik Değil! İnsalık Utansın!

HEVGIRTIN

Welatparez
KOVARA

Siyasi - Nuçe û Şirove

Postfach 2743
24103 KIEL

Xwedî û Berpirsiyar
(Sahibi ve Yazışleri Müdürü)

Ali YALÇIN

Berpirsiyarê Gısti
(Genel Yayın Yönetmeni)

Burhan ÇELİK

Berpirsiyarê Tîprêzî û Arsîvê
(Dizgi-Baski sorumlusu)

Melik Melek

*Hevgirtin - Welatparêz kovarekî siyasetî ye.
Nivîsên ku bi navê Redaqsîyonê tîr wêrandin
ramana Hevgirtin Welatparêz dîde xuyakirin.
Nivîsên ku binav dîtinên nivîsarên xwe ne.
Hevgirtin-Welatparêz di wêrandina berhe-
mên sandî de azad e.*

Bihatîya Salekî
(Yîllîk Abone edetî)
Lî Gelatên dîn : 45 DM
Lî Almanyê : 20 DM

Girêdana Bankan
NAV : DEUTSCHE BANK
Hêjmara Bankê: 100 700 00
Hêjmara Hesab: 1760545

Tîprêzî û Pergala Rupelan
(Dizgi ve Mizanpaj)
Net Mizanpaj

Çapxane (Matbaa)
Druckerei SCHMORL

NAVEROK/İÇİNDEKİLER

Welatparêz'den 3

„KARDEŞ“ Türk Halkı
Ve Kürt Sorunu.....4-19

Federal Almanya Ve
Newroz Dönemleri.....20-23

Ulusal Muhalefet ve
Kürt Esnafı.....24

Bugünün Dönü Ve
Kürt Sorunu.....25-32

Kürt Ulusal Muhalefeti
Ve Olması gereken Yeri ..33-36

HABITAT-II.....37-39

Son Gelişmeler.....40-41

Mesajlar.....42-43

Poli-Çiz.....44

Xaçeréz.....45

Hewgirtin

W
e
l
a
t
p
a
r
ê
z

Sevgili Okuyucular,

Dergimizin birinci sayısında baskı hatasından kaynaklanan harf ve paragraf eksikliklerden ötürü bir kez daha tüm okuyucularımızdan özür dileriz.

* * *

Bu sayımızda Şerafettin Kaya, Kürt-Türk halklarının „Kardeşliğini“ irdeliyor. Kazım Baba, Almanya Devletinin Kürt örgütlerine karşı tutumunu yorumluyor. Ali Yalçın'ın, T.C. nın Kürt sorununda dünü ve bugünü irdelleyen yazısı var. Burhan Çelik Kürt ulusal muhalefetine ulusal kurumların önemine işaret ediyor. Ayrıca okuyucularımıza son üç ayın önemli siyasi gelişmelerini özet olarak yorumluyoruz.

Sayın okurlarımızın ve ilgi duyan herkesin de bu veya ilerideki sayılarımızda değinmek istediğimiz konular hakkında ön bilgi sahihi olmalarını kılmak ve bu konudaki değerli düşüncelerine yer verme temel prensibimizden ötürü, bazı temalar şimdi den öngörülmüştür.

Bu amaçla gelecek sayımızda Kürt halkının, halk olarak ulusal demokratik istemler çerçevesinde karakteri, geçmişi ve bugün için ulusal kurtuluş mücadelesindeki yeri, Kürt sermayesinin oluşumu ve örgütselliği üzerinde duracağız. Ayrıca Türk Devletinin demokratikleşme ve Kürt sorununun siyasal çözümü noktasında 1991'den bu yana olan tavrını okurlarımızın önüne getirip, sizinde bu konudaki düşüncelerinize yer vererek tartışmaya sunacağız.

Zaten yalnız biz yazalım diye değil, sizlerde yazasınız, KUKM, Türkiye'de Demokrasi, Birlikler, „Yeni Dönem“ ve genel olarak Toplumsal Muhalefetin sorunları ile ilgili düşüncelerini açıklasın diye Hewgirtin-Welatparêz yayına girmiştir. Çok sesli, çok renkli olmalı Hewgirtin - Welatparêz. İlerici bir görüş açısıyla, cesaretle sorunları irdelleyen ve bu konuda gereğini kitlelere ve ilgili siyasi kişi ve çevrelere anlatmak ve yönde kamuoyu yaratmak için çaba harcayacaktır. Bütün Demokrat ve Yurtseverin sesisidir.

Okurlarımızın dergide yer alan konularla ilgili değerlendirmeleri bizi geliştirir ve çalışmalarımıza ışık tutacaktır. Bir dahaki sayıda görüşmek üzere saygılarımızla.

Redaksiyon

„KARDEŞ“ Türk Halkı Kürt sorununa Nasıl Bakıyor !! Şerafettin KAYA

Yıllardır söylenir durur; "Kürtler ve Türkler bin yıldır birlikteler, vatanları bir, kız alıp vermiş, tasada, kıvançta bir, kader birliği içinde olan kardeş halklardır." Bu söylem güneyde Araplar, doğuda ise İranlılar için söylenir.

Gelgelelimki; bugüne dek Türkler, Araplar ve Fars-larla Kürtlerin birlikteliğinin, kardeşliğinin tarihsel, kültürel ve sosyo-lojik kaynağı araştırılmamış, tarihi gelişim içinde, pratiğe yansıdığı kadar, boyutları hiçmi hiç sorgulanmamıştır. Doğrudur; A-suri, Fars, Ermeni, Arap, Azeri ve Türkler, Kürtlerin Kürdis-tan'da ve Kürdistan dışında çok eskiden beri birlikte, yanyana olduğu halklardır ve bugünde birlikteler. Ancak Kürtlerin bu halkların tümü ile birlikteliği aynı kapsamda değil, birlikte oluşlarının nedenleride ayrıdır. Çoğu, Kürdistan'ın işgali ve zorun getirdiği rıza dışı birlikteliktir. Kıvanç ve tasada değil, maddi bağlamda çıkar ilişkilerine dayalı birlik-teliklerdir.

Kürtlerin bu halkların tümü ile birlikteliği aynı kapsamda değil, birlikte oluşlarının nedenleride ayrıdır. Çoğu, Kürdistan'ın işgali ve zorun getirdiği rıza dışı birlikteliktir.

Kürtlerin birliktelikliği çok eskiye dayanan halklar; Ermeni, Asuri ve Fars'lardır. Bunlar, aynı coğrafyada yanyana yaşamış en eski yerleşik halklardır. Aynı kökenden gelmişlikleri ve kan hı-sımlıkları var. Kültürleri, dilleri, örf ve gelenekleri aynı ocaktan, aynı pınardan feyizlidir. Folklorlarında, türkülerinde ritim, name birleşimi vardır. Ancak Kürtler bu halklarla din ve mezhep çelişmeleri nedeniyle, özellikle Ermeniler ve Asurilerle devamlı çatışma halinde olmuşlardır. Ki bölgede egemen olan devletler ve imparatorluklar bu halkları, kendi egemenliklerini devamlı kılmak için, çeşitli oyunlarla karşı karşıya getirmiş ve devamlı çatışma içinde tutmuşlardır.

Araplarla Kürtlerin birlikteliği, Kürtlerin islamiyeti kabulü son-rasında, MS 7'inci asır son-larında oldu. islamiyet dini inanış olarak Ortadoğu genelinde 800'lerde mutlakiyet kazandı. Bunun ardından Araplar saygı-değer bir halk olarak Kürtler nezdinde kabul gördü. Ancak Araplarla Kürtlerin, kız alıp-verme ve kirvelik gibi hısımlık ilişkilerine dayalı kaynaşma du-rumu olmadı. İslam olma, islami-yeti ve

onun halifesini koruma dışında, bir arada olmalarını ge-tiren ve kader birliği yapabile-cekleri ülkeleri ve ülkeleri ol-mamıştır. Ülke edinmek ya da bölgeyi Araplaştırmak amacıyla Kürdistan'a yönelen bir Arap göçü de

vardır denemez. 1950 sonrası dönemde Bağdat Paktı bağlantısında, Kürt ulusal muhalefetine karşı bir tedbir olarak Suriye-Türkiye, Suriye-Irak sınır boyuna, Musul, Kerkük gibi Kürt şehirlerine Araplar toplu olarak yerleştirildiler.

Kürtler, Türkleri 11'inci asırda tanıdılar. Merhabalaşmaları da, 15'inci asrın ilk birinci yarısında oldu. Merhabalaşma ve tanışma da halklar arasında değil, Osmanlı yöneticileri ile Kürt aşiret beyleri arasında idi. Ve şeyh İdris-i Bitlis'inin aracılığı ile Osmanlı sultanı ve Kürt beyleri arasında düzenlenen Sened-i İttifak'la yaşam kazandı. Kürt halkı ile Türk halkının doğrudan birbirlerini tanımaları, kız alıp-verme ve kirvelik yoluyla hısımlık, ticari ilişkiler içerisine girmeleri, ortaklıklar oluşturmaları 1870 lerden sonra görülmeye başlandı ve 1900 sonrası dönemde yoğunlaştı. Bu dönemden önceye kadar Kürtler ile Türkler arasında anılan ilişkileri görmek mümkün değildi. Ki 1900 sonrası cumhuriyetten önceki dönemde, kız alıp verme olayı da aşiret bey çocukları ile Kürdistan'da görevli kılınan zabitanlar ve onların çocukları ile sınırlıydı.

Kürdistan'ın, Kars ili ve çevresinde oturan Azeriler, Erzurum merkezinde ve bir kaç ilçesinde oturan Dadaşlar, Ahlat, Erciş, Adilcevaz ve Van ilinin bazı ilçelerinde oturan Türkmenler ile Kürtler; hısımlık kurma ve aralarında ticari ilişkileri geliştirmede toplum olarak birbirlerine tam açık değildiler. Zaten sanat ve sanatkarlık Ermeni halkın uhdesinde idi. Mal mübadelesi Yahudi, Ermeni ve Süryani toplumunun elindeydi. Kürtlerin ve Türklerin ticari ilişkilerde, mal

mübadelesinde birbirilerine değil, Ermenilere, Yahudilere ihtiyaçları vardı.

1900 öncesi dönemde Kürtlerin, Türklerle Müslüman olma dışında ortak yanları, Halife'ye bağlı olma, Sancak-ı şerif'i altında birleşme dışında, koruyacakları, uğruna döğüşecekleri bir ortak ülkeleri, tasaları yoktu. Tarih, dil, kültür birlikleri olmadığı gibi; tasada, kıvançda da birliktelikleri söz konusu değildi. Kürtlerin, Kürt beyliklerinin; Osmanlı İmparatorluğu'nu ve onun hudutlarını koruma kaygısı olamazdı. Sadece Kürt beyliklerinin Osmanlı imparatorluğu'na karşı kurulan ittifak çerçevesinde yükümlülükleri vardı.

Kürtler ile Türkler arasında yakınlık, kaynaşma, hısımlıklar, kirvelik, dostlukluklar yoğun olarak cumhuriyet döneminde görülmeye başlamıştır. Ermenilerin, Yahudi halkının çekilişi ile; bağ-bahçe, tarla ziraatında, inşaat işlerinde, araç ve gereçlerin yapımında, üretilen malın pazarlanmasında ve değişiminde, Türklerle Kürtler karşı karşıya geldi. Kürt tüccar; şam, Bağdat, Süleymaniye, Halep, Erivan ve Tiflis ticari yolunun kapanışıyla yüzünü batıya, İstanbul'a çevirdi. İstanbul tüccarı Kürdistan'a girdi. Kürt halkı; Türk jandarmasını, tahsildarını, subayını, memurunu, tüccarını, doktorunu, avukatını, yargıcını ve öğretmenini cumhuriyetle tanıdı. Türk asıllı olma, Türkçe bilme, devletin resmi ideolojisine ve buna bağlı sürdürülen devlet politikası, alınan sosyal, ekonomik ve kültürel tasarruflarla öne çıktı. Buna bağlı olarak Kürtler ile Türkler arasında dostluklar, hısımlık kurulması hızlı bir biçimde yaşama girdi.

Kürtlerin Türklerle birlikte, yanyana, aynı komuta altında Osmanlı Ordusu içinde birlikte savaşmaları 1908'lerde getirilen "Mecburi Askerlik" le ilgili düzenleme çerçevesinde, 1914-1918 Birinci Dünya savaşı Döneminde gerçekleşti. Bu savaşta Kürtler; Yemen, Mısır, Kafkasya, Trakya cephesinde nizami asker statüsünde savaştı. Ayrıca Kürtler; Ermeni halkının özgürlük mücadelesine karşı kullanılmak, Kürt aşiretlerinin Osmanlı otoritesine karşı birleşmelerini engellemek amacıyla kurulan Hamidiye Alayları içinde ya da, millis güçler oluşturarak Rus ve Ermeni birlikleriyle savaştılar. Bu savaşa katılmaları; islamiyeti koruma, islam topraklarını "kafire çığnetmemek" için "Sancaki Şerif" in altında oldu.

Kürtlerin, "Kurtuluş Savaşı"na doğrudan katılmalarında, Mustafa Kemal'in "Halifeyi esaretten kurtarma", "Ülkeyi kafirlerin işgalinden arındırma" propağandası ve Sevr antlaşması ile verilen özerkliklerini tanıma yolundaki taahhütleri etkili olmuştur.

Kürtlerle-Türklerin 1900 öncesi dönemdeki birliktelik üzerinde, biçimi ve muhtevası, dayandığı sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel gerçeklikler, boyutları, sonucu ve her iki halk açısından getirdiği ve götürdüğü itibarıyla, çok yönlü ve kapsamlı durulması gerekir. Bunu ileriki bir döneme bırakıyorum. Şimdi Cumhuriyet sonrası dönemde Kürt-Türk halkının birlikteliği, Türk halkının Kürt sorununa bakışı, kardeşlik olayı ve bunun pratiğe ne biçimde yansıdığı üzerinde duracağım.

Önce şunu belirliyeyim: Türklerle Kürtlerin birlikteliği, söylendiği gibi çok eski değildir. Bu yanyana oluş, ülke, tarih, dil, kültür, tasa ve kıvanç birliği temelinde olmamıştır. Karşılıklı rızaya değil, tek taraflı ve zora dayalıdır.

Geçmişte ve şimdi de, yasal düzenlemelerin ve resmi söylemlerin tersine, görev ve hakların dağıtımı ve kullanımında, Türkler egemen, Kürtler ise sömürge halk statüsü içinde muamele görmüştür. Aydın, okur-yazar veya cahil olsun; işçisi-köylüsü, esnafı-tüccarı, yazar-çizeri, bürokrati ve politikacısı ile Türk halkı kendini böyle görür. Kürt halkı da pratikte yaşadıklarına bağlı olarak; Türk memura, tüccara, subaya, doktora, mühendise, mütteahite farklı bakmış, ilişkilerini köle-efendi bağlantısı içinde götürmüştür. Kardeşlik olayı, Türk halkı tarafından sadece var olan statükonun devamı noktasında dikkate alınmıştır. Kürtler, Kürt olarak ulusal kimlikleri ile ortaya çıkışlarında, Kürt-Türk halkının birlikteliği olayı, Kürt halkının hakları ve istemlerinin haklılığı yolunda değil, tersine suç işledikleri noktasında dikkate alınmış, sorgulanmıştır.

Geçmişte ve şimdi de, yasal düzenlemelerin ve resmi söylemlerin tersine, görev ve hakların dağıtımı ve kullanımında, Türkler egemen, Kürtler ise sömürge halk statüsü içinde muamele görmüştür.

Kürtler, Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan bu yana, uğradıkları haksızlığın çözümü amacıyla defalarca kavgaya girdiler. Bu başkaldırıları devlet, Türk halkının maddi ve manevi desteği ile acımasızca, sivil halkın üzerine giderek kanla bastırdı. Yüzbinlerce Kürt; kadın-erkek, yaşlı-geç ve çocuk denilmeden katledildi. Onbinlerce ailenin evi başına yıkıldı. Yüzlerce aşiret beyi, ileri geleni (Harekete katılmış olsun veya olmasın) ve aşiretlere bağlı onbinlerce aile tüm efradları ile sürgün edildi.

Kürtlerin uğradıkları haksızlığı çözme amacıyla giriştikleri kavgada, kuşkusuz Türkler de büyük eziyetler çektiler. Ancak ne varki devletlerinin, "kardeşleri" Kürtlere karşı geliştirdiği şiddetin ve katliamın bir yerde finansörü durumundaki Türk halkı; parasının, emeğinin ve insan unsurunun büyük bir kısmını sürekli olarak Kürtlerin haklı kavgasını bastırın diye devletin kullanımına sunarken, son yıllara kadar bundan haberdar da değildi. Devletin ululuğu ve dokunulmazlığının Türk halkı nezdindeki kabul edilebilirliği, Türk halkının devlete karşı sorgusunun oluşmasına son döneme kadar müsaade etmemiştir. "Devlettir yapar", "Dediği doğrudur", "Devlete karşı durmak suçtur", "Ne yaparsa yeridir" türü anlayışların yaşam bulduğu Türk tolu; Kürtlerle kardeşlik meselesine, devletin resmi ideolojisi dışında farklı bir yaklaşım geliştirmedir. Devletin Kürt sorunu ile ilgili politikası, bilimsel doğrularmış gibi ve bir tabu mantığıyla kabullenildi.

Bugün Durum Nedir?

Yaşanan durum geçmişe göre farklı, Kürdistan'da verilen kavgada daha bir sıcak ve daha bir kitle desteğine sahip. Sorun çoktan Türkiye'nin, Ortadoğu'nun sınırlarını aşmış, uluslararası alanda kabul ve destek görüyor. Kürt ulusal muhalefetine geliştirdiği faaliyetler; siyasi, askeri ve ekonomik boyutları ile Türk halkını, toplum ve birey olarak doğrudan etkilemektedir. Getirdiği yük daha ağır, acısını her kesimden insan, birey ve toplum olarak yaşamıştır ve de yaşıyor. Peki; buna Türk halkının tepkisi ne oldu? Kürt sorunu ve özellikle kardeşlik anlayışında Türk halkının geçmişten farklı bir tavrı var mı?

Bir halkın genel karakteristik özelliklerini, o halkın kendi içinde yarattığı sivil örgütlenmelerin, olaylara karşı bakış açısıyla yakalamak mümkündür. Bu bağlamda Türk halkının, Kürt sorununa bakış açısını anlayabilmek ve tahlil edip sonuçlara ulaşabilmek için, Türklerin oluşturduğu sivil örgütlenmeler, pratik yaşama yansıyan, yayınlarda ifade edilen görüşler ve sergiledikleri tutum zengin örneklerdir.

Ama Türkiye Devleti hiçbir dönemde "sivil örgütlenme" kavramını hoş karşılamamış, bu kurumlaşmalara yönelik sürekli bir baskıcı tutum geliştirmiştir. Türkiye'de sivil örgütler, devlet ile çatışmama koşulu ile yaşam olanağı bulmuşlar ve bu bağlamda da, devletle ilişki kurmak zorunda kalmışlardır. Denebilir ki bu bağ, sivil örgütlere yarı resmi bir nitelik kazandırmıştır.

Geçmişte böyleydi, bugün de durum maalesef farklı değildir.

Şimdi dönüp Türkiye'de var olan sınıf ve katmanların kendi sosyal, siyasal ve ekonomik fonksiyonları çerçevesinde oluşturdukları sivil örgütlerin Kürt sorununa ve Kürt ulusal muhalefetine bakışlarını, olaylar karşısında pratiğe yansıyan tavırlarını ve tepkilerini esas alarak belirleyelim.

Geçmiş bir yana bırakıp, dönüp bu güne bakalım. Kürt ulusal muhalefetine 1965'ten bu yana sürdürdüğü örgütlü bir mücadele var. 12 yıldan bu yana da Kürt halkı kendisini ulusal kimliği ile ifade için, bir yerde TC Devletinin zorlaması ile, sıcak savaş içindedir. Devlet, Kürt halkının bu haklı savaşına karşı, hiçte insani olmayan, uluslararası sözleşmelerde kabul gören kurallara ters bir yöntemle savaşı sürdürüyor. Savaşı ağırlıklı olarak Kürdistan'da sivil halka yöneltmiştir ve bu biçimi ile bu kirli savaşı giderek tırmandırıyor. 20 binin üstünde insan yaşamını yitirdi. 3 binin üzerinde Kürt köyü yakıldı-yıkıldı-boşaltıldı, insanlar göçe zorlandı. 5 milyonun üzerinde Kürt batıda, şehir ve kasabalarda sefaleti yaşıyor. Ekonomi alt-üst, toplumsal değerler paramparça oldu. Uluslararası alanda da sorunun çözümü doğrultusunda günü birlik etkinlikler var. Buna işçinin, işverenin, Türk köylüsünün, esnafının, sendikaların, esnaf derneklerinin, mesleki diğer örgütlerin, üniversitelerin, basının tepkisi ne oldu? Kürt halkına sorunun çözümü doğrultusunda ne gibi bir destek gösterildi? Sorunun çözümüne yönelik anlayışları nedir? Bunlara cevap arıyalım:

TÜRK İŞÇİSİ, MEMURU VE SERMAYESİNİN SORUNA BAKIŞ AÇISI:

Türk işçisinin en büyük örgütü Türk-İş'tir. Bunun yanında Hak-İş ve DİSK var. Türk-İş, Kürt sorununu karşısında bir işçi örgütü olarak beklenilenin tersine, mazlum Kürt halkından yana ve bu çerçevede emekçilerin sesi olmadı. Devletin Kürt halkına reva gördüğü zulme, katliama sessiz kaldı. „Kardeşim“ dediği Kürt işçisinin, köylüsünün sesine kulaklarını tıkadı. Fiziki acısını ve getirdiği ekonomik sıkıntıyı en ağırlıklı biçimde yaşamasına karşın, devletin bu savaşı tırmandırmasına tepki göstermedi. „Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olduğu“ prensibinin savunucusu pozisyonunda, hükümetlerin savaş harcamalarını karşılamak için getirdiği „kemer sıkma“ politikasına destek verdi ve bağış kampanyalarına en üst düzeyde katıldı. Güvenlik güçlerinin Kürdistan'daki, (güneye de taşan ve oradaki Kürtleri de taciz eden) operasyonlarına övgü yağdırdı.

Türk ordusunun Güneydeki Kürtlere, 1995' in Mart ayında gerçekleştirdiği saldırı karşısında Türk-İş Başkanı Bayram Meral; 20 Mart 1995 tarihli gazetelerde yer alan şöyle bir açıklamada bulunmuştu: „Operasyon, askeri ve teknik meseledir. Türk ordusu devletin ve milletin çıkarları gerektirdiği için böyle bir operasyona başvurmuştur. İstedikimiz evlatlarımızın burnunun kanamaması sağ-salim dönmeleridir, terörün bitmesini istiyoruz. Devletimize ve milletimize hayırlı olsun.“

Türk-İş adı altında kurulu sendikalar merkez sağa bağlantılı milliyetçilikle beslenmektedir.

Hak-İş'in gıdası Ümmetçiliktir. DİSK ise, Ecevit türü Atatürk milliyetçiliğinden Kemalizmden gıda almaktadır. Bu nedenledir ki, her üç örgüt de ve bu örgüt-lere bağlı Türk işçisi; Şırnak ve Lice katliamına, geçmişte tüm dünya kamuoyunu ayağa kaldıran Halepçe katliamında olduğu gibi sessiz kaldı. Kürt köylüsüne insan dış-kısı yedirildi, köyler yakıldı, bo-şaltıldı. Köylünün bağ-bahçesi, ekini ateşe verildi. Diyarbakır'da Vedat Aydın'ın katledilmesini kı-nayan halk, kurşun yağmuruna tutuldu, çok sayıda kişi öldürüldü. Dıgor ve Muş'un Malazgirt ilçesinde baskıları kınamak için bir araya gelen köylüler kurşunlandı. Muş'un Vartinis (Altınova) köyünde evler bombalandı, isa-bet alan bir evin tüm fertleri yandı. Zengok köyünde insanlar evleri ile diri diri yakıldı. Böylesi yüzlerce olay yaşandı Kürdis-tan'da. Gelgelelim ki, ne Türk-İş, ne de DİSK kılını kıpırdatmadı. Hak-İş Müslümanlık adına, müslüman kardeşlerine-reva görülen bu zulme kulaklarını tıkadı. Olasıdır, yapılanlar "emri umumiye noktasında şeriate uygundur" diye alkış ta tutmuş olabilir.

Kazanılmış sosyal haklarını koruma, genişletme, günlük enflasyon oranına göre ücretlerin düzenlenmesi ile işçi kıyımının durdurulması yolunda gerçekleştirilen eylemlerde, içinde bulundukları olumsuzluğun süren savaşla bağlantılı olduğu açık ortada iken, devletin savaş politikasına, savaşı tırmandırmasına karşı bir çıkışları olmadı. Bilakis bu eylemlerde, devletin psikolojik sa-

vaş programı içinde, kimliğine sahip çıkıyor ve bu hususta verilen mücadeleye destek oluyor diye „Kürt kardeşlerini“ kınadılar.

Peki, sendikal ve toplu eylemler dışında Türk işçisinin birey olarak tutumu nedir? Sendika ağalarından farklı bir tavır mı sergilediler?

İşçilerin, süren savaşın kendilerini de sosyal ve ekonomik olarak doğrudan etkileyen sonuçlarından bihaber oldukları söylene-mes

Kuşkusuz olaya daha farklı bakan, farklı tavır koyan işçi, sendika yöneticisi var, ancak azınlıktadır. Farklı düşünen, sessiz kalanların yanında, tavır koyan-larda var.Örneğin Petrol-İş Genel Başkanı Münir Ceylan, Hava-İş Sendikası Genel Başkanı Atılay Ayçin, değişik düşünen ve tavır koyan sendika liderleridir. Bu nedenle soluğu hapisshanede aldılar.İşin acı yanı, sendikalar bunlara ge-

rektiği şekilde sahip te çıkmadı. Kürt sorunun siyasi çözümünde Türk-İş'in tavır koyması gerektiğini savunan Liman Genel Başkanı Hasan Biber'de aynı akibete uğradı.

İşçilerin, süren savaşın kendilerini de sosyal ve ekonomik olarak doğrudan etkileyen sonuçlarından bihaber oldukları söylenemez. Ancak ne var ki, çoğunluk içgüdüsel olarak devletçidirler, Türklüğe, bayrağa, İslamiyete toz kondurmama tutku ve kabadayılığına sahipler. Kürtlere, Kürtlerin ulusal demokratik istemlerine, bu bağlamda Kürdistan'da yaşanan gelişmelere bu kabadayılıkla bakmaktadırlar. Kirli savaş sürdürdüğü için devlete değil, kimliğine sahip çıkan Kürt ulusal muhalefe-

tine, bu muhalefete destek veren "kardeşlerine" tepki göstermişlerdir. Bu tepkilerini hem meydanlarda Kürt ulusal muhalefeti aleyhine slogan atarak hem de seçimde savaşçı ve mil-liyetçi partilerden yana tavır koyarak açığa vurdular. „Mehmetcik ile elele“ kampanyasını büyük bir coşku ile karşıladılar. Ayrıca gazete okuyucuları sütun nda, bir Türk askerinin ölümünden duydukları üzüntüyü, geril-anın öldürülme-sinden ordu adına duyduklar gururu, orduya övgülerini dile getirdiler. Kürt ulusal muhalefetine küfrettiler. Ordunun Güney Kürdistan'a saldırısına, Kürdistan dağlarının yerleşim merkez-lerini bombalamasına alkış tuttular.

İlgimi çekmişti, Hürriyet gazetesinde Hikmet Bil'in sütununda, Türkiye ve Cumhuriyet gazetesinin okuyucu sütunlarında yayınlanan ilginç okuyucu mektuplarından bir miktarını arşivime aldım. Hepsinde yukarda belirlediğim duygusallık okunuyor. Bir kaç haric, çoğu şiddetten yanadır. Kürdistan ulusal muhalefetine devletin gösterdiği şiddeti yetersiz görenlerde çoğunlukta-dır. Tamama yakını "Kürt-Türk kardeşliğini", süregelen birlikteliği öne çıkararak, Kürt ulusal muhalefetine destek gösteren „Kürt kardeşlerini“ sadakatsizlikle suçluyor. Kürt ulusal muhalefetinin yakalanan kadro ve militanlarının idam edilmeme-lerine tepki gösterenlerde az değildir.

Rotterdam'dan işçi Bayan Berrin; Celal Talabani ve HEP Genel Başkanının sayn Özal ve Demirel tarafından kabullerine çok kızmış, 13.12.1992 tarihli mektubunda; "Kahroluyorum, nasıl olur yüksek

mevkide bulunan insanlarımız Celal Talabani gibi bir eşkiya ve bölücü HEP Başkanı ile el sıkışıyor" diyor.

*"Korkuyorum
Türkmüsün
dize
sarmaya,
Ya Kürdüm
desell
İşe
bundan
korkuyorum."*

Ersbergten işçi Osman Aksu, ken-disini Kürt görenlerden- Kürdüm diyenlerden-acız. Bakın 29.4.1992 tarihli mektubunda ne diyor: "Kızılay merkezine bir hastama kan almak için gitmiştim. Sıramı beklerken orada bulunanlardan biri bana yaklaştı

'Sen Türk müsün' dedi. 'Evet' dedim. Kürt ve PKK'lı olduğunu söyledi. Kanım beynime sıçradı, karakolluk olduk... İnsan hakları, insan olanlar için geçerlidir. Caniler, katil-ler (Kürt ulusal muhalefeti, kadro ve birimlerini kastederek) için değil. Bizim vatanımızın sınırları şehit kanı ile çizilmiş, değiştir-meye kimsenin gücü yetmez."

Osman Akıncı, Nevşehir'den 26 yaşındaki Türk işçi de işçi Osman gibi, Kürd kimliğine karşı. 6.5.92 tarihli mektubunda, "Her hangi birisine 'Türk müsün kardeş' demekten korkuyorum. Ya karşımdaki 'Kürdüm' dese, bundan korkuyor ve sıkılıyorum." diyor.

ABD'den Güngör Eryanan, Amerika'ya giden Kürtlerin kişilikli bir tavır sergilemelerinden rahatsızlık duyuyor. Mektubunda, "Nashville'de biz 15-20 Türkünüz. Buna karşılık en son gelenlerle 250-300 Türk var. Bu Kürtler, Türkiye'de kedi iken, buraya gelince aslan kesiliyorlar. Hatırlıyorum eskiyi, Sarıyer'de asker-lik yapan Kürtleri; ne munis ve saygılı idiler İstanbul halkına..." şeklinde dert yanıyor.

Pervin Pehlivan'ın derdi de başka. Yılmaz Güney'in Yol filmini seyretmiş ve üzüntüden kahrol-

muş, şöyle diyor: "Yol filimini izledim. Konya, Diyarbakır derken, baktım Kürdistan yazıyor. Kürdistan neredeymiş, acaba Türkiye'de mi? Gülerim! Türkiye'de Kürdistan diye bir yer yoktur, bilmiyorlar mı?"

Davut isimli işçi daha katı ve kabadayı : "Atalarımız aç, susuz ve şehit ve gazi olarak kurtardıkları o vatan ne hale düştü, onu parçalamak istiyorlar. Bunlar bize malum. İğillere sesleniyorum. Birkaç kendini bilmezi susturayım. Yok susmazlarsa, vatan için hep beraberce ölelim."

Rottenburg'tan Saffet ise mektubunda askere gitmeyenlere ateş püskürüyor: "Askere gitmek istemeyen vatan hainlerinin açıklamalarını televizyonda izledim. Doğu'da askerlerimiz öldürülüyor, ben askere gitmem diyor adam. Kahroldum! Böyle adileri ve bunları destekliyenleri taşocağına göndereceksin, sürüm sürüm süründüreceksin 18 ay."

Naim Söylemez adlı işçide Leyla Zana'ya sesleniyor: "Bırak aptallığı, Türk, kardeşlerinin bu kadar emsalsiz sadakatini, fedakarlığını unutmaz... Bilesin, Kürtler bu sadakat yolunda yürümekle aynı zamanda kendi varlıklarını muhafaza etmişlerdir."

İsveç'ten Mustafa Alsancak isimli işçi, Brüksel'e yürüyen Kürt aydınlarına, "Ne iyi eli kaşınan Türkler, bölücülere iyi bir meydan dayacağı çekmişler" diye sevincini mektubunda ifade ediyor. Kemal Yılmaz'da Bassel'den şöyle sesleniyor: "Bakıyorum bir taraftan Apo denen yabancı uşağı bir eşkiya var... Öte tarafta da derin hülyalar içinde olan Kürt ve Türk aydınları. Neymiş dünya Kürt-

lerin varlığını kabul ediyor-muş, etse ne çıkar?"

Görüldüğü kadarıyla savaş harcamaları ve buna bağlantılı olarak enine ve boyuna büyüyen eflas-yon canavarının getirdiği ve getireceği sıkıntılara rağmen Türk işçisi, aç kalma pahasına olsada bu gün, gelecek günlerde de Kürtlerin kimlik mücadelesine karşı devletten yana politikasını sürdürecektir gibidir.

TC'nin Kürtlere karşı sürdürdüğü bu kirli savaşın emir kulu, sivil neferleri olan kamu görevlileri (memurlar) daha yakın dönemde, dar kapsamlı olsa da örgütlenme hakkını kazandılar. Yaşanan siyasi ve ekonomik krizin, toplumsal rahatsızlığın kaynağını bildikleri, Kürdistan ve Türkiye'de Kürt halkına reva görülen vahşetin yakın tanığı oldukları için, çıkışları güçlü oldu ve umut vericiydi. Devletin Kürt politikasına karşı seslerini ilk sıralar yükselttiler. Elbette bunda Kürt asıllı memurların, aydın kesimin, demokratik kitle örgütlerinin; örneğin İHD'nin demokratik sol basının etkisi de oldu. Ancak başladığı gibi devam etmedi, memur sendikal hareketi, giderek sendikal bürokrasinin etkisi altına girdi. Kuşkusuz memur kesiminin bilinen, "İşimden, ekmeğimden olurum" korkusundan kaynaklanan, "Kanunlara, emir ve talimatlarına uyum gösterme" hastalığının bunda etkisi büyüktür. Elbette Türk memurda da devleti koruma, Türklüğe sahip çıkma yolunda bir hamasilik vardır. Memurların son dönemlerde geliştirdikleri eylemlerde, Kürt asıllı memurlara, Kürt ulusal muhalefetine yakınlığı bilinen kitle örgütlerine, kuruluş ve yayınlara karşı ciddi tedbirlerin alınması da bundandır.

Görüldüğü kadarıyla eylemlerinde ekonomik istemlerini öne çıkaran memur kesimi, bu haliyle Kürtlerle kardeşliğini unutmama ve sivil nefer olarak kirli savaşa hizmetini sürdürme eğilimindedir. Böyle devam ederse lamı-cimi yok, memur sendikal hareketi, Kürt sorununa daha bir duyarsızlaşır. Giderek egemen güçlerin doğrudan hakimiyeti altına girer. Görünüm böyle gibi...

İşçi ve memur kesimine mukabil, Kürt sorununda daha bağınaz bir tutum sergilemesi gereken işveren çevresi, nedense daha esnek düşünüyor. Kuşkusuz şimdiye kadar sürdürülen kirli savaş finansé ettiler, halende bu finansörlüğü sürdürüyorlar. Ancak siyasî, askeri ve ekonomik boyutuyla Kürt sorununda, TC'nin düştüğü batağın derinleşmesi karşısında sessiz kalmadılar. Sorunun demokrasi içinde, barışçıl bir yolla çözümünü doğrultusunda seslerini yükselttiler. Cem Boyner'in çıkışı, Halis Komili'nin söylemleri, Prof. Ergil'e TOBB'un hazırladığı "Güneydoğu Raporu", Sakıp Sabancı'nın "Çizmeyi aşması" buna örnek gösterilebilir. Elbette Türk işveren kesiminin bir kardeşlik bağlantısı içinde, Kürt halkının haklarını savunma, mücadelesine destek olma gibi ulvî bir amacı olduğu söylenemez. Zaten Kürt sorununa, sorunu siyasî muhtevâsından soyutlayarak, sadece kültürel boyutu ile ele alıp TC

Devletinin üniter yapısı içinde bir çözüm önermektedirler. Kürt halkının kendisini, ulusal kimliği ile siyasal olarak ifadesine mutlak karşıdırlar. Doğu Ergil, "Güneydoğu Raporu"unda dile getirdiği çözüm de, bu muhtevâda idi. Cem Boyner'de bu çerçevede sorunun çözümünü ele almıştı.

İşverenleri; savaşta uğranılan asker kaybı, insanların ölmesi, köylünün, kasabalarının yaşadığı acı, gördüğü fiziki eza ilgilendirmiyor. Savaşın ve savaş çerçevesinde TC'nin aldığı tedbirler, yaşanan krizin, sadece ekonomik boyutu onları ilgilendirmektedir. Bu

mali ve siyasî krizin devamının kendi imparatorlukları açısından getireceği tahribatı biliyorlar ve bunu önlemek amacıyla savaşın durması ve sorunun çözümü için arayış içindeler.

Kuşkusuz işveren kesimin bu tavrı, sorunun çözümünü açısından en doğru olanıdır. Türk işçisi, esnafının ve diğer kesim için de, soruna, Türk toplumunun çıkarları ve toplum huzurunu öne çıkararak yaklaşmaları en doğru olanıydı. Ki bu halde sorunun çözümünü noktasında hükümet ve ordu daha bir

zorlanmış olurlardı..

Türk Sol Çevreleri

Türk Solu Kemalizmden bağımsız değildir. Bunu Kürt sorunu ortaya çıkardı. Kürt ulusal muhalefetinin gelişmesiyle birlikte Türk Solu'nun geliştirdiği yaklaşım, Kemalizm-Türk Solu bağlantısını deşifre etmiştir.

*İşverenleri;
savaşta uğranılan
asker kaybı,
insanların ölmesi,
köylünün, kasabalarının
yaşadığı acı,
gördüğü fiziki eza
ilgilendirmiyor.
Savaşın ve savaş
çerçevesinde
TC'nin aldığı tedbirler,
yaşanılan krizin,
sadece ekonomik
boyutu onları
ilgilendirmektedir.*

Yıllarca Sosyalizm idealleri uğruna birlikte yürüyen, kavgayı omuzlayan Türk ve Kürt Sosyalistleri ilk kez 1976'larda Kürt sol gruplarından bir kesimin ayrı örgütlenme tezini geliştirmesiyle karşı karşıya geldiler. Ayrışım ise; Kürt ulusal hareketinin devlete karşı savaşımında başarıya yönelimiyle başladı ve netleşti.

Türkiye'de olası sosyalist devrimin, Kürt sorununu da kendiliğinden çözeceği iddiasıyla ortaya çıkan Türk Solu, yıllarca "Türkiye'de sosyalist devrimi" için Kürtlerle Türklerin birlikte örgütlenmesini savundu. Türk Solu, Kürt sorununu öne çıkaran, ulusal muhalefeti örgütlemeyi önüne koyan Kürt ulusal muhalefet güçlerini; "milliyetçilikle", "sosyalizmi red" ve "emperyalizme teslimiyet"le suçladı. Halende bu iddialarını sürdürenler var.

12 Eylül 1980 yenilgisinin ardından ağırlıklı olarak Avrupa'da toplanan Türk ilercidevrimci kesim, bu düşünce doğrultusunda Kürt ulusal muhalefetini, Avrupa sosyalist güçlerle olan ilişkilerinin dışında tutmuş ve Dünya demokrat kamuoyunda Kürt sorunu öne çıkarmamak için büyük gayret göstermiştir. Kurulan ilişkilerde genel olarak DİSK, TÖB-DER, Barış Derneği, TKP, TİP olayı, Metris-Mamak cezaevleri ve Türk devrimci hareketi üzerindeki baskılara dikkat çekilmiştir. Arada bir Kürt halkı üzerindeki baskılar, Kürt ulusal muhalefetini tatmin etmek amacıyla olsa gerek, çok yalın bir ifade ile dile getirilirdi. Türk sol çevresinin bu dönemde Avrupa'da düzenlediği toplantılarda, yürüyüş ve mitinglerde, cezaevinde tutuklu bulunan Barış derneği, DİSK, TÖB-DER

üyeleri, Türk yazar ve çizerek takımına 'özgürlük' sloganları atılırdı. Bunun için onlarca kampanya düzenlendi. Ne hikmetse bu sayılan isimler arasında İsmail Beşikçi'nin, Mehdi Zana'nın ve diğer tutuklu ve hükümlü Kürt siyasilerin isimleri olmazdı. Bir keresinde imzalamam için uzatılan listeye kalemle, İsmail Beşikçi'nin adını yazdım diye,

listeyi imzaya getiren genç rahatsız olmuş ve tepki göstermişti.

Yine bir başka seferde Strasbourg'ta yapılan bir basın toplantısında, Merhum Yılmaz Güney'de hazır

Marxist-Leninist anlayış gereği Kürdistan ulusal muhalefettinin "doğal müttefiki" görülen Türk Solu, diyebiliriz ki her geçen gün, bu müttefikiğinden biraz daha uzaklaşmaktadır.

dı, Kürt sorununu öne çıkarmamıza Türk Solu'nun lider kadrolarından birkaçı; "Yaptığınız milliyetçiliktir, sorunu saptırıyorsunuz" diye karşı çıkmışlardı. Ve yine; bir yürüyüş dönüşü bindiğim otobüste, Kürt Sol'

undan bir ekibin taşıdığı Muhabbat Kürt Cumhuriyeti Bayrağı üzerine yapılan bir tartışmayı izledim. Otobüs Türk Solundan bir guruba aitti. "Nereden çıktı Kürt Bayrağı, ne demek oluyor bu başımıza bir de bu belayı sardık!" diyen, guruptan sorumlu olan kişi, en arka sırada oturan ben ve diğer Kürt arkadaşlara gözü ilişince, konuyu değiştirdi. Gözlemlediğim kadarıyla Otobüste bulunanlar, Mahabbat Kürt Cumhuriyeti Bayrağını taşıyan Kürt örgütlerinin milliyetçi oldukları, bölücülük yaptıkları noktasında birleşiyorlardı.

Bugün Türk sol kesimi, Sovyet sosyalizminin yıkılışı ve ardından yaşanan gelişmeler, siyasi kadro-

lardan Türkiye'ye dönenlerin sergiledikleri tutum, yaşanan ayrışmalar nedeniyle büyük ölçüde taban kaybetmiştir. Bu nedenle Kürt sorunu ve Türkiye'de yaşanan toplumsal olaylar (Alevi olayları, işçi grevleri, üniversite-öğrenci olayları gibi) karşısında daha bir sekte tavrı içindedirler.

Marksist-Leninist anlayış gereği Kürdistan ulusal muhalefetinin „doğal müttefiği“ görülen Türk Solu, diyebilirizki her geçen gün, bu niteliğinden biraz daha uzaklaşmaktadır. Özellikle Türk kesim içinde hızlı bir erime sürecine giren, 12 Eylül 1980 hareketi ile başlayan ve bugün tüm hızıyla devam eden erime sürecini tersine çeviremeyen, gündemden düşen Türk Solu, yeniden canlanmak için olsa gerek, Kürdistan devrimini kendi başına bırakma eğilimindedir. Bunu bazı örnek olaylarla doğrulayabiliriz:

Dünya demokratik kamuoyunu ayağa kaldıran Halepçe katliamı ile ilgili Avrupa ve Türkiye'de sergilenen eylemlere, Türk Solu ilgi göstermemiştir. Temsili ve gözlem düzeyinde katılımlar olmuştur. Sivas katliamına, Uğur Mumcu, Gazi Mahallesi ve Hasan Ocak'ın gözaltında öldürülmesi olayına gösterdiği tepkiyi aynı şekilde; Şırnak, Lice, Bismil, Hazro katliamlarında, Kürtlere dışkı yedirilmesi ve de yüzlerce benzeri olan, 11 köylünün Güçlükonak'ta güvenlik kuvvetlerince öldürülüp yakılması olaylarında göstermemiştir. Yine Kürt köylerinin yakılıp boşaltılmasında, Musa Anter, Mehmet Sincar ve diğer onlarca önde gelen Kürt aydın, yazar ve siyasetçisinin öldürülmesinde, Halk Gerçeği, Yeni Ülke, Özgür Gündem, Özgür Ülke, Yeni Politika'da çalışan 20'yi aşkın gazetecinin katledilmesi olaylarına

Türk Solu, Evrensel gazetesi Muhabiri Metin Göktepe'nin öldürülmesine gösterdiği tepkinin yarısını bile göstermemiştir. Benzeri binlerle ifade edilecek ve bırakın sol devrimci olmayı, en sıradan demokratın bile tepki göstermesi gereken bu olaylara Türk Solu, bazı hallerde sadece bildiri dağıtarak tepki göstermeyle yetinmiştir.

TC Devleti, DEP'i, Kürt ulusal muhalefetine yakınlığı ve Kürt sorununun çözümü üzerinde ısrarlı çalışması nedeniyle 1994 belediye seçimlerine sokmadı. Ne acıdır, Türk ilerici-devrimci hareketi DEP'le birlikte hareket etmedi. HEP ve DEP'in kapatılması, DEP milletvekillerinin dokunulmazlıklarının kaldırılması ve tutuklanıp yargılanmaları olayında da Türk Solu gereken duyarlılığı gösterdi denemez.

HADEP, 24 Aralık 1995 milletvekili seçimlerine Türk Solu'ndan iki parti ile blok oluşturarak katıldı. Türk sol birimlerinin çoğu bu bloka destek vermedi. HADEP'i, Kürt sorununa ilgisi nedeniyle "milliyetçi" ilan ettiler. Ama ne varki oylarının sosyal demokrat olarak geçinen partilere gitmesine de engel olmadılar. CHP, iktidardayken Sivas'ta canlarını yaktığı ve Gazi direnişindeyken kurşunladığı Alevilerin ve bir kısım Türk Solu güçlerinin oylarıyla, yüzde 10 barajını aşarak yeniden meclise taşınmıştır.

Tüm bunlar gözönüne alındığında görülür; Kürdistan sorununa bu yaklaşımı ile ve Kemalizmle olan bağlantısı itibarıyla Türk Solunun Kürtlerin müttefiği olmaya çağrı anlaşıyor. Ve kuşkusuzki bu pasivist tepkiler, Türk Solunun, Kürt sorununa ve bu sorunu

çözmek için yola çıkan Kürt devrimcilerine bakışını da gösterir.

Türk kesimi içinde örgütlenme-nin tüm objektif koşulları varken örgütlenemeyen, pratik adım a-tamayan, devamlı taban yitiren, kendi birliğini yakalamayan, Kürdistan devrimini yalnızlığa iten Türk sol güçleri (istisna teşkil eden birey ve yapılar var) bu kültürlerini Kemalizmden almışlardır dersek, sanırımki haksızlık yapmış olmayız. Türkiye'de sosyalist devrimi gerçekleştirmek için, özellikle Türk kesiminden değil de, ağırlıklı olarak Kürtleri (özellikle Alevi Kürtleri) örgütleme çabası içinde olan Türk Solu'nun bu tavrı, başka nasıl yorumlanabilirki?...

Türk Tarih Kurumu'nun, Mustafa Kemal'in istemi üzerine ortaya koyduğu „Kürtlerin, Türk asıllı olduğu“ tezi, tüm sorulara karşın tutmadı ve Kürtler Türkleşemedi. Kürtleri var olan statüko içinde tutmak ve giderek ulusal kimliklerinden uzaklaştırmak için tek yol vardı, o da din kardeşliği idi.

Çok değil bundan 10-15 yıl önce, tüm dünyada ülke farkı gözet-meksizin, halkların ulusal ve toplumsal kurtuluşu için savaşıacaklarını meydanlarda ilan eden, yayınlarında devamlı işleyen, bunun için Filistin'e taşınan Türk sol güçleri, Kürdistan devrimi için, bu amaçla kendi kimlikleriyle bir tek kurşun atmamışlardır. Devlete Kürdistan dağlarında kurşun sıkanlar oldu. Metropollerde devlet güçlerine karşı eylem gerçekleştirenler de var. Ama bunu hiçbir zaman Kürdistan devrimi için "Kürt kardeşleri" için yaptıklarını söylemediler.

Açıkça görülüyor ve yaşanan da budur; Türk Solu, Kürt sorununun yaratıcılarının Türkiye'de yarattıkları milliyetçilik rüzgarından etkilenmiş ve etkilenmeye de devam etmektedir. Türkiye'de sosyalist devrim bağlamında, Kürt ulusal muhalefetinin önüne geçememenin ezikliği de yaşıyor. Sonuç olarak Türk Solu, Kürt sorunun gelişip, çözüm yolunda ilerlemesinde rahatsız olmaktadır

Dinci Çevreler

Osmanlı İmparatorluğu Ehli Salibe karşı sürdürdüğü savaşlarda, İmparatorluk bünyesinde doğan ulusal kurtuluş özgürlük hareketlerine karşı devamlı Müslümanlık kozunu kullanmıştır. Ama ne varki sonuç değişmemiş, İmparatorluk batmaktan

kurtulamamıştır. Türklerin kurtuluş savaşında Mustafa Kemal, Türkiye ve Kürdistan'da yaşayan halkları mücadelede birlikte tutmak için "din kardeşliğini" öne çıkarmış ve "Halifeyi esaretten kurtarma" amacıyla yola çıktıkların ilan etmişti.

Cumhuriyet sonrası dönemde "Laiklik ikesi" bağlantısında Osmanlı'nın Ümmetçilik şiarı yerine, milli devlet olma yolunda Türk milliyetçiliği öne çıkarıldı. Bu hedefe ulaşabilmek için cumhuriyetin ilk dönemlerinde, dini ve feodal kuruluşlara karşı küçümsenmeyecek bir mücadele

gerçekleştirildi. Bektaşilik ve Mevlevilik dışındaki tarikatlar yasaklandı, tarikat mensupları yoğun takibat altına alındı. Diyebiliriz ki böylesi bir mücadele; Kürtleri başkaldırılarından yalnızlaştırmak ve Suni Kürtlerle, Alevi Kürtleri karşı karşıya getirmek için özel olarak önemsenmiştir.

Ne varki 1950'lerden sonra -özellikle 1960 sonrası - Türkiye'de yaşanan toplumsal gelişmeler, Güney Kürdistan'da görülen gelişmelere bağlı olarak, Kuzey Kürdistan halkının uyanışı nedeniyle olsa gerek, tarikatların çalışmalarına, dini temelde örgütlenmelere, geçmişin tersine müsamaha gösterildi. Kürt asıllı şeyhler 1950'lerden sonra devlet nezdinde itibar kazandılar. Kürt şeyhleri ve feodal ağalar, siyasi yaşamda 1960'lardan sonra dikkat çekici bir şekilde öne çıktı. Dini eğitim kurumları, camilerin kuruluşu bu tarihten sonra önem kazandı. Kürdistan'da görev yapan medreseler de yetişen imamlar, kısmen tasviye edildi ve kısmen de ehli-leştirildi veya ajanlaştırıldı. Bunların yerine imam Hatip mezunu Çerkes, Laz asıllı imamlar göreve getirildi.

*Din kardeşliği,
Türk-İslam sentezi
içinde sadece
Türklerle kardeş
olma
ve Türk
olma yolunda
ale alınmaktadır.
Ve diyebiliriz ki
sadece Türk
Devletinin çıkarları
ve varlığı
için
geçerlidir.*

Anayasa'da ve Partiler Yasasında yasak kılınmasına karşın, dini temel alan şeriatist partilerin kuruluşuna ve örgütlenmelerine de 1960'lardan sonra müsaade edildi. Kapanan Milli Nizam ve kapatılan Milli Selamet Partisi böylesi partilerdir. Refah Partisi'nin konumu da budur. Nakşibendi Tarikatı, Süleymanî, Nurcular, Aczimendiler ve benzeri tarikatlar, yasalarda getirilen yasaklamaya karşın serbest bir çalışma içindedirler ve bugün de bu tarikatların şeyhleri devlet katında itibar görüyor.

Türk Tarih Kurumu'nun, Mustafa Kemal'in istemi üzerine ortaya koyduğu „Kürtlerin, Türk asıllı olduğu“ tezi, tüm zorlamalara karşın tutmadı ve Kürtler Türkleşemedi. Kürtleri var olan statüko içinde tutmak ve giderek ulusal kimliklerinden

uzaklaştırmak için tek yol vardı, o da din kardeşliği.

Bugün yapılan da budur. "Kürtler ve Türkler Müslüman ve din kardeşleridir. Ehli Salıp'ın oyununa gelmeyelim. Biz Müslümanları birbirine düşürüp bölmek isti-yorlar." Dinayet İşleri Başkanlığı ve Nakşibendicisinden tutun, Aczimendisine kadar tüm tarikatların, Milli Görüşün, Kaplancılarının ve diğerlerinin Kürt ulusal muhalefetini yorumlamaları bu yoldadır. Geçmişte Milli Nizam, Milli Selamet Partisi'nin ve şimdi de Refah Partisi'nin olaya yaklaşımı bu doğrultudadır.

Oysa bu dinci çevrelerin kafa-sında, gönlündeki baskın görüş; Türkçülüktür. Kendilerini Türk-Müslüman olarak tanımlarlar. Aksine bir tanımlama, örneğin kişinin Kürt-Müslüman olarak nitelemesi "bölücülük" olarak değerlendirilir. Kemalizmle çatışmaları sadece laiklik prensibindedir. Kemalizmin milliyetçilik anlayışını aynen benimserler ve Kürt sorununda kemalizmle sıkı sıkıya işbirliği içindedirler. Kürt kimliğine,

Kürt kimliği ile kişinin kendisini tanımlamasına Türkes'ten, Ecevit'ten daha az tahammül göstermektedirler.

Avukat Bekir Berk Nurcuların ileri geleniydi. Elinde Nur Risaleleri il il, ilçe ilçe gezerdi, özellikle de Kürdistan'da. Türk Ceza Kanunun 163. maddesiyle yargılanan her nuncunun avukatlığını üstlenirdi. Van, Erciş, Bitlis dolaylarında dinci çevrelerce beğinilen biriydi. Kürt, Türk ayrımına karşı çıkan, din kardeşliğini savunan Bekir Berk, Van'da Nurcuların başını çeken köy hocası iki kardeşin, aleyhine TCK'nin 163. maddesini ihlalden dolayı açılan davada, ayrıca Kürtçülükten de yargılandıkları için (Camide Kürtçe vaazda bulunmuşlardı) avukatlıklarını üstlenmedi.

Şeyh Seracettin'den dinlemiştim; Bekir Berk, dağıttığı risalelerin yazarı şeyh Said'in, "Şeyh Said-i Kürdi" diye adlandırılmasına çok kızarmış. Bir defasında evinde misafir olduğu cami hocasının, "Bura halkı Türkçe az bilir, Kürtçe konuşurlar, risaleleri okuyoruz ama anlamıyorlar. Bunların Kürtçe nüshaları tabedilse daha iyi olur" önerisine; "Bunu düşünmeniz dahi yanlıştır. İslamiyete aykırıdır. İslamiyet bölücülüğü kabul etmez. Bu, Ehli Salib'e, din düşmanlarımıza

Türk siyasi partilerinin; statükoyu değiştir-mek, Kemalizmi sorgulamak, Kürt sorununu çözmek ve demokratik bir toplum yaratmak gibi ulvi bir görevlerinin olacağını düşünmek, bugünden penceresinden bakıldığında mümkün değildir.

yarar" diyerek tepki göstermiş, konan yemek sofrasına oturmayıp hemen evi terketmiştir.

Türk dinci yazarların, tarikat şeyhlerinin ve müridlerinin görüşleri ve tavırlarında bu doğrultudadır. Denebilirki; İslamiyet Türkleştirilmiştir. Din kardeşliği bir sakızdır, çığneniyor, sözdedir. Din kardeşliği, Türk-İslam sentezi içinde sadece Türklerle kardeş olma ve Türk olma yolunda ele alınmaktadır. Ve diyebiliriz ki sa-dece Türk Devletinin çıkarları ve varlığı için geçerlidir.

Kürtler yıllardır din kardeşliği altında Türk Devletinin ve milletinin hizmeti altında tutulmakta ve sömürülmektedir. Ezildikleri de caba... Bu yolla kendi ulusal kimliklerine yabancılaşmaları sağlanmak istenmiştir. Diğer yandan bu kardeşlik aldatmacasıyla Kürtlerin, Kürt ulusal muhalefeti içinde birleşmeleri engellenmiştir.

Türk Siyasi Partileri

Türkiye Cumhuriyetinin üzerine oturtulduğu 6 temel ilke esastır. Bu ilkeler; "Atatürk ilkeleri" olarak adlandırılır ve CHP'nin amblemidde, bu ilkeleri belirleyen "Altı Ok"tur. Türkiye'de kurulmuş ve makul ölçülerde taban bulmuş tüm siyasi partilerin her birisini bu altı okun bir tanesi olarak görmek mümkündür. Merkez sağdan, sola ve RP bu oklardan birisinin temsilcileridir. Kurulu düzene evet diyen Türk siyasi partilerin hangisi işbaşına gelirse gelsin, devletin temel ilkelerinde bir sapmanın görülmesi mümkün değildir. Bu açıdan Kürt sorunu konusunda,

Türkiye'de değişen iktidarların ya da demokratikleşme hakkında bir adımın atılması mümkün değildir. Çünkü her siyasi parti kendi ilhamını, varlık nedenini bu altı oktan almaktadır. İktidarların değişikliği ancak, hangi okun ileriye çıkacağı ile ilgili bir olay olup, diğerlerinden bir tanesinin bile gözardı edilmesini sağlamaz sağlayamaz.

Bu nedenle Türkiye siyasi partileri, harmonik bir biçimde iktidarı birbirlerinin ellerinden alırlar ve icraatları da, bu harmoninin değişik bölümleridir. Türk siyasi partilerinin; statükoyu değiştirmek, Kemalizmi sorgulamak, Kürt sorununu çözmek ve demokratik bir toplum yaratmak gibi ulvi bir görevlerinin olacağını düşünmek, bugünün penceresinden bakıldığında mümkün değildir.

Sosyaldemokratlar, Kemalizmin Kızıl yüzleriydi. Bu yüzle Kürtler avutulmuştu. Fakat 1987'den sonra gelişme gösteren Kürt legal mücadelesi, sosyal demokratların yüzlerinin üzerindeki bu perdeyi yırttı ve görünen yüzün, Kürt sorunun yaratıcısı (Kemalizm) olduğu tüm Kürtlerce görüldü.

CHP 1950'li yıllara kadar iktidardı ve "devletçi" bir partiydi. Daha sonra iki dönem DP iktidara geldi ve "liberal"dı. Ardından darbeler, CHP, AP değişimli ve koalisyonlu iktidarlara bu güne gelindi. Ama Türkiye'de demokratik toplum yapısının yaratılması, Kürt sorunun çözülmesi ve Kemalizmin tutuculuğunun terk edilmesi yolunda tek adımın atılmadığı maalesef ortada. Ayrıca bir şey daha ortada; Türkiye'de mevcut düzenin değiştirilmesi, topluma giydirilen deli gömleğinin (Kemalizmin) yırtılması ve toplumsal gerekler doğrultusunda yeni yapının kurulmasını savunan partiler ise, bir siyasi parti mezarlığına dönen Türkiye'de, her türlü saldırıya ve baskıya maruz kalmışlardır. TİP ve DEP, bu saldırıların ilk ve sonuncu önemli örnekleridir.

Yıllarca Kürdistan'da CHP, sonradan SHP en güçlü partiler oldular. Bu partiler -ki aynı gelenekten geliyorlar- Kemalizmin Kızıl yüzleriydi. Bu yüzle Kürtler avutulmuştu. Fakat 1987'den

sonra gelişme gösteren Kürt legal mücadelesi, sosyal demokratların yüzlerinin üzerindeki bu perdeyi yırttı ve görünen yüzün, Kürt sorunun yaratıcısı (Kemalizm) olduğu tüm Kürtlerce görüldü. Bu teşhir olan yüzünün yerine yenisini ikame etme gayretine giren devlet, pek de alışık olduğu "din" silahını yeniden Kürtlerin üzerine ve bu kez başka bir kanalla gönderdi. Son seçimlerde Kürdistan genelinde aldığı oylarla birinci parti olan RP'nin başarısı, Kemalizmin yeşil örtülü yüzüne Kürtlerin kandığını göstermek-tedir. Anlaşıyorki devlet, Kürdistan'da RP vasıtasıyla ve "din" aldatmacasını kullanarak kalmaya karar verdi. İşte şimdi Kürtlerin, bu yeşil örtüyü yırtmalarının da zamanı gelmiştir!

Bir gerçeği görmek lazım; bugünkü durumda Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil şansına sahip, iktidar alternatifi, merkez sağ, merkez sol ve sağ parti-lerden hiçbirisi Kürt sorununu siyasal boyutu ile dikkate alma-maktadır. Ve hatta bu partilerden hiçbirisi Kürt halkının varlığını anayasal olarak ifadeden yana değildir. Soruna, sorunun uluslararası

alandanda kazandığı ivme ve Kürt ulusal muhalefetin ülke sathında siyasal ve askeri temelde genişleyen mücadelesinin sosyal, siyasal ve ekonomik alanda getirdiğı sıkışıklık nedeni ile olsa gerek, varolan üniter devlet yapısı içinde kalınarak (devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğü esasında) ekonomik ve kültürel bazı reformlarla çözüm getirme tartışması içindeler. Bunda da samimi değillerdir. İstenilen AB, üye

ülkeleri, uluslararası diğer kuruluşları „demokratikleşme ve Kürt sorunun çözümünde bir adım atılıyor“ diye umutvar kılıp tepkilerini en aza indirerek savaşı sürdürmek için zaman kazanmaktır. Gerilla güçlerini, Kuzey Kürdistan`dan Türkiye sınırı dışına çekerek, etkisiz kılmanın hesabı da yapılıyor.

**VE DE
UNUTULMAMALIDIR;
TÜRK
DEVLETİNİN
BU ÇILGINCA
GİDİŞATINI
ENGELELEYECEK
GÜCÜN
BAŞINDA,
TÜRK HALKININ
KARŞI
DURUŞU
ÖNEMLİDİR.**

Siyasi partilerin, söylemleri bir yana, Kürtlere, sadece kültürel boyutlar ile olsa dahi, bir hak verilmesi yolunda bir programları olduğu ve üzerinde çalıştıkları söylenemez.

Türk medyasının, mesleki kuruluşların, üniversitelerin, hukuk kurumlarının, kitle örgütlerinin tavrıda bundan farklı değildir. Türk köylüsü, sorunun bilincinde değil, devletin resmi idelojisine karşı düşüncesi de olamaz.

Peki; Kürt sorunu karşısında devletin tavrından farklı bir tutum sergileyemeyen toplum katmanlarının bu yaklaşımı neye hizmet ediyor?

Hiç kuşku yok ve tarih bunu kanıtlamıştır; Türk halkının bu tavrı savaşa hizmet etmektedir. Türk Devletinin bu çilgınca gidişatını engелеleyecek gücün başında, Türk

halkının karşı duruşu önemlidir. Ve de unutulmamalıdır; ABD`nin Vietnam`ı terkinde, Vietnam yurtsever-sosyalist güçlerinin direnişinin yanında, kendi kamuoyunun tepkisi de belirleyici olmuştur.

Umutluyuz; bir gün Türk işçisi, köylüsü, esnafı, Kürtleri, ülkesi olan, farklı dil ve kültüre sahip bir halk olarak görür, ve bu „kardeş“ dediğı halkın kendi kaderini serbestçe belirleme yolunda sürdürdüğü mücadeleye omuz verir.

Özellikle belirliyeyim; Türk halkı, her iki halkın ortak çıkarları ve toplumun huzuru doğrultusunda kendini ortaya korsa, bu kirli savaş durur ve sorun kısa zamanda çözüme kavuşur.

Almanya'da Newroz Dönemi ve

KÜRTLER

Kazım BABA

Newroz sözcüğü kürtçede yeni gün anlamındadır. Çeşitli mitolojileri vardır. Bunlardan en yaygını Demirci Qawa'nın Zalim Dahak'a başkaldırısıdır. Ayrıca kürtlerde, kürtlerin M.Ö. 612 yılında Asur devletine karşı başkaldırı günü olarak da bilinir. Newrozun hangi mitolojisine bakılırsa bakılsın temel özeliği mazlumun zalime baş kaldırısının başlangıç tarihidir ve bu başkaldırıları da hep zaferle sonuçlanmıştır.

*Almanya'da,
PKK-ERNK ve
diğer Kürt
dernekleri,
kurumları
yasaklandı.
Bunu sadece
iç huzura
bağlamak
mümkün değildir.
Bu kararın
arkasında Almanya
ve Türkiye'nin
siyasi-ekonomik
ve askeri
ilişkileri yatmaktadır.*

21 Mart günü olan Newroz Ortadoğu halklarınca binyıllardan bu yana kutlana gelmiştir. Newroz özellikle Kürtler için özel bir anlam ifade etmektedir. Kürtler için Newroz, hem ulusal bir bayram ve hem de özgürlük mücadelesinin bir simgesi haline gelmiştir. Tüm zorluk, baskı ve yasaklanmalara rağmen Kürtler gerek Kürdistan'da ve gerekse bulundukları başka yerlerde bu ulusal bayramlarını kutlamışlardır. Türk Devletinin yasaklarına, baskı ve katliamlarına rağmen Kürtler Kuzey Kürdistan'da Newrozları coşkuyla kutlamışlardır.

Şu anda Almanya'da yarım milyonu geçkin Kürt nüfusu vardır. Ülkede olduğu gibi Almanya'da da Kürtler gelişlerinden bu yana ulusal bayramları olan Newroz'u kutlamışlardır. Ancak son üç yıl içinde Newroz dönemi gelince Almanya'da da polisle Kürtler arasında da gerginlikler yaşanmaktadır. Son yıllarda yaşanan bu gerginliğin nedeni de 26 Kasım 1993'te Alman devleti İçişleri Bakanının PKK-ERNK ve 35 kadar Kürt dernek ve kuruluşlarının çalışmalarını yasaklaması olmuştur.

26 Kasım 1993 sabahı PKK-ERNK ve 35 Kürt derneği, Özgür Gündem ve Kürt-Haber Ajansının çalışmaları İçişleri Bakanlığının emriyle Almanya'da yasaklandı. Yasaklanmanın gerekçesi iç huzuru bozucu çalışmaları durdurmak idi. Karar hukuki değil siyasi bir karardır. Diğer halklarda olduğu gibi Kürtler'de de yasa dışı işler yapan olabilir. Bu yasadışı işleri yapanların yakalanıp yargılanmaları, yasalar gereği yargılamalar sonucunda gerekli cezaya çarptırılmaları gerekir. Ama Almanya'da bu yöneme başvurulmadan PKK-ERNK ve diğer Kürt dernekleri, kurumları yasaklandı. Bunu sadece iç huzura bağlamak mümkün değildir. Bu kararın arkasında Almanya ve Türkiye'nin siyasi-ekonomik ve askeri ilişkileri yatmaktadır.

Türkiyenin NATO'ya girişinden sonra stratejik konumundan ötürü NATO devletlerince -ki bunun içinde Almanya da yer almaktadır- ön karakol haline getirildi. Soğuk savaş döneminin sona ermesinden sonra Varşova paktı dağıldı. NATO strateji değiştirdi. Batılılar için artık Türkiye'nin o stratejik konumu kalmadı. Ancak SSCB'nin dağılmasıyla Orta Asya ve Kafkasya'da Türki ve islami devletler bağımsızlaştı. Eski Yugoslavya'nın dağılmasıyla da Balkanlar'da İslami devletler oluştu. Türkiye kaybettiği stratejik önemini, oluşan bu yeni

devletlerle ilişkiye girerek, Batı'ya önemli devlet konumunu göstermeye çalıştı. Bu yeni oluşan devletlere hamilik yapmaya kalkıştı. Ayrıca iştahı da oldukça kabarmıştı. T.C'nin Devlet Başkanı "adriyatik'ten Çin setine kadar Türkiye insiyatifinden" söz etmekteydi. Bu gösteriş sanayi ülkesi olan Almanya için de iştah kabartıcıydı. Almanya Türkiye'yi Balkanlar, Kafkasya, Orta-Asya ve Orta-Doğu için kendisine köprü yapmak istiyordu. Böylece „Yeni Dünya düzeninde“ Batı için oluşan bu pazar bölgelerine Almanya da sahip olmak istiyordu. Almanyanın Türkiye ile olan ilişkilerinin esası buna dayanır.

Bu durumu bilen Türkiye'nin de Almanya ve Avrupa'dan talepleri vardır. Türkiye'nin, „Ülkesi ve miletiyle bölünmez bütünlüğünü sağlamak için“, yani Kürt ulusal mühalefetini bastırmak için siyasi, askeri ve ekonomik yardıma ihtiyacı vardır. Çünkü Kuzey Kürdistan'da

**Kürtlere de
düşen görev,
ülkelerindeki kirli
savaşı
teşhir etmeye çalışırken
Almanya'daki
yasal çerçeveye
özenle dikkat
etmelidirler.
Demokratik haklarını
kullanırken
Almanya'daki mevcut
yasaları
sürekli göz önünde
bulundurulmalıdır.**

15 Ağustos 1984'ten bu yana PKK silahlı bir mücadele yürütmekteydi. T.C. her baharda bu silahlı mücadeleyi bitireceğini söylemesine rağmen savaş gittikçe boyutlanıyordu. T.C. bütçesinin %40'ını bu kirli savaşa yatırıp, bu haklı başkaldırıcıyı da diğer başkaldırıları gibi bastırmak ve betonlamak istiyordu. Bunun içinde T.C. „denizi kurutarak balığı yakalama“ prensibini gütmeye başladı. PKK'yi terörist bir parti olarak uluslararası alanda göstermek ve gerillanın lojistik, PKK'nin de maddi kaynaklarını kurutmak prensibini hayata geçirmeye karar verdi. Gerillayı yalnızlaştırmak, halkla ilişkilerini kesmek için Kürdistan boşaltıldı, köyler yakıldı, Kürtler bölgeden göçertildi. Maddi kaynakların kurutulması için de yurtsever Kürt işadamlarını katlettiler. PKK'ya önemli bir maddi desteğin Avrupa'dan özellikle Almanya'dan geldiğini düşünen Türkiye Cumhuriyeti, NATO partneri, tarihi dostu olan Almanya'dan kendisine yardımcı olmasını talep etmekteydi. T.C. Bu yardım talebinde ülkesinde Kürt sorunun olmadığını terör sorunun olduğunu, bu teröre karşı da mücadele etmesinde dostlarının kendisine yardımcı olmasını istiyordu.

Almanya T.C.'nin bu istemine olumlu yanıt vermek için dış politikaya bağlı bu siyasi yasaklama kararını almıştır. 27.11.1993 tarihli Hürriyet gazetesine bakıldığında görülür; Kohl ile dönemin T.C. Başbakanı Çiller de özel kuryeyle görüşmüşler ve anlaştıkları plan yürürlüğe konulmuş. Bu plana göre Almanya'da PKK-ERNK ile bazı diğer Kürt kuruluşlarının yasaklanması, Avrupanın diğer ülkelerinde de bir işaret olacak, diğer Avrupa ülkelerinde de aynı doğrultu'da yasaklanmalara gidilecek veya yasaklanmaya gidilmesi sağlanacak. Ancak hesap arzu edildiği gibi gelişmedi. Fransanın dışında yasaklanma olayı olmadı.

Almanya'da bu yasak PKK-ERNK sempatizanlarını yalnız etkilemedi, aynı zamanda tüm Kürtleri etkiledi, diskrimine etti. Beklenenin aksine PKK-ERNK sempatizanlarını daha da çoğalttı. Bu durum zaten Türk devletine ekonomik ve silah yardımıyla bulunan Almanya'nın Kürtlere karşı olumsuz bir tutum içinde olduğu Kürtlerce kabul edilir oldu. Kürtler şunu çok iyi biliyorlardı. Almanya'nın silahlarıyla yakınları, dostları öldürülüyor, köyleri yakılıyor ve akrabaları göçertiliyordu. Aşağıdaki şema Almanya'nın 1980-92 arasında Türkiye devletine yaptığı askeri yatırımları göstermektedir.

Ekonomik Yardım	1980-1991	2.989,50 Milyon DM.
Teknik yardım	1980- 1991	220,09 M ilyon DM.
Polis yardımı	1980-1991	3,30 Milyon DM.
Mesleki eğitim	1988- 1990	3,00 Milyon DM.
Onarım	1980-1992	17,00 Milyon DM.
Nato savunma yardımı	1980-1992	1.126,58 Milyon DM.
Karşılıksız silah ve araç yardımı		1.500,00 Milyon DM.
Özel askeri yardım I	1980	600,00 Milyon DM.
Özel askeri yardım II	1988	580,00 Milyon DM.
Özel askeri yardım III	1991	700,00 Milyon DM.
Özel askeri yardım IV	1992	1.500,00 Milyon DM.

(Bu tabela Jacqueline Röber'in Der Uni- Kurier 35 nolu sayısında yazdığı bir makalesinden alınmıştır.)

Türkiyenin aldığı bu silah, mühimat, araç ve gereçler kime karşı kullanılıyordu? Türkiye ordusunu $\frac{3}{4}$ 'ünü Kürdistan'a yerleştirmiştir. Alınan bu silahların Kürtlere karşı kullanılacağı herkesce bilindiği gibi, Alman Devleti'nce de biliniyordu. Buna rağmen askeri yardıma devam edilmekteydi. Bu silahlarla 3000 üzerinde köy yakıldı yıkıldı. 5 milyona varan Kürt yerinden yurdundan edilerek, metropolların varoşlarında açlık ve sefaletle terk edildiler. Avrupa'da yaşayan Kürtler elbette bu devlet terörüne karşı Dünya kamuoyunu duyarlı kıl-maya çalışacaklardı. Avrupa'da veya Almanya'da yaşayan Kürtlerden, ailesinde kaybı olmayan yoktu. Bu, isten-mese de, kürtlerde gerginlik yaratıyordu.

Ülkesindeki devlet terörünü dünya kamuoyuna duyurmak isteyen Kürtler 1993'ün Kasım ayında bir miting yapmak istediler. „Halkların karşılıklı anlayışlarını engellemek -Türk ve Alman dostluğu-, iç sükuneti bozmak ve Alman Devleti'nin koyduğu kuralları çiğnemek“ gerekçesi bu gösteri için de geçerli oldu, gösteri yasaklandı. Bundan ötürü Alman polisi ile Kürtler arasında gerginlikler yaşandı. Bu gösteri için ARD 18.12.1993'te yaptığı bir yorumunda „Kürtler, Türk ve Alman dostluğunu bozmak istiyorlar“ diyordu. Kürtler işte bu Alman ve Türk dostluğunun kurbanıydılar.

Bu aynı politika son yıllardaki Newroz kutlamaları içinde geçerli oldu. Her Newroz döneminde gerginlikler yaşandı. Medya özellikle yazılı basın büyük puntolarla „Türkiyedeki çatışmalar Almanya'ya taşıyor, misafirlik hakkı kötüye kullanılıyor, ilticacı Kürtler iade e-dilmeli“ manşetini atıyorlardı. Adeta önceden kamuoyu yaratılıyordu. Politikacılar da bu durumu iç politika'da kullanarak yabancılar yasasında değişiklikleri gündemleştiriyorlardı.

Kürtler Almanya'da ayrı bir halk gurubu olarak resmi düzeyde tanınmıyor. Diğer halk guruplarının Almanya'da sahip oldukları hak ve avantajlara sahip değiller. Bu yetmiyormuş gibi bu olaylar Kürtleri „terörist“ olarak gösteriyordu, böylece Kürtler Almanya'da diskrimine ediliyorlardı. Türk iş yerlerine atılan molotoflar veya çıkarılan yangınlar gerek Avrupa baskılı Türk basınında ve medyasında ve gerekse Alman basının da PKK'ye ve Kürtlere yükleniyordu. Elbette böylesi bir olay tasvip edilmez. Ancak kim tarafından yapılırsa yapılsın faillerinin bulunarak yargı önüne çıkarılması gerekmektedir. Bu gerekçe gösterilerek tüm bir halkın diskrimine edilmesi yanlıştır. Kaldı ki bu iş yerleri sigortalıydı. Daha sonra yapılan soruşturmalar sonucu bir çok iş yerinin bizzat sahipleri tarafından sigortadan para

almak için bizzat sahipleri veya başkaları tarafından yakıldığı saptanmıştır. Hatta bir kısmında Almanya'ya gönderilmiş Türk istihbarat elemanlarının yönlendirmeleri ile yapıldığı kanaati vardır.

Almanya devleti Türkiye'deki krizi T.C.'ye yardımlarıyla daha da derinleştirmektedir. Krizin yada Türkiye'deki çatışmanın ülkesine de taşınmasını istememektedir. Doğal olarak Kürtler de bu çatışmaların yerinin Türkiye'nin dışında olmadığını bilmekteler. Ancak istense de istenmese de karşılıklı yönlendirmeler ve ülkedeki durum ülke insanlarının yaşadığı alanlara yansımaktır. Tabii Almanya'da bulunan kürtler kendilerini Türkiye'nin herhangi bir yerinde yaşıyor gibi hisederlerse, Türk devleti cami ve derneklerde Almanya'ya gönderdiği istihbarat elemanlarıyla Kürtlere karşı örgütlenmeler ve yönlendirmeler yaparsa, gerginlikler kaçınılmaz olur. Şu anda Al-manyanın bazı yerlerinde Türkler ve Kürtler arasında da gerginliklerin yaşandığı görülmektedir.

Almanya'da Kürtler yarım milyonluk bir nüfusa sahiptirler. Ayrıca Avrupanın diğer ülkelerin'de de yoğunlurlar. Ülkelerindeki koşullardan ötürü çoğunluğu bulunduğu devletlerin vatandaşlığına geçmişlerdir. Yani çoğunluğu misafir değil yerleşiktir. Böyle oluncada misafirlik hakkının kötüye kullanılmasından yada yabancılar yasasında değişiklikler yapılarak gerek Kürt-Alman ve gerekse Kürt-Türk gerginliğinin önüne geçmek mümkün değildir. Gerginliğin giderilmesi için elbette karşılıklı tolerans ve olayın kendi alanında yani Türkiye'de Kürt sorununun siyasi çözümü gerekmektedir. Bu konuda Alman devletine düşen, olayı Türkiye devletinin yaptığı gibi polisiye tedbirlerle değil, diyaloglarla çözmesidir. Ayrıca konulan yasakların kaldırılması ve Kürt halkının Almanya'da diskrimine edilmesinin önüne geçmektir. Türk devleti ile olan dostluğundan ötürü Kürt sorununun siyasi çözümü talebinde ısrarlı olmalıdır. Almanya'da Türk devletinin ve basınının Kürtlere karşı örgütlenme ve yönlendirmelerin önüne geçmelidir. Tabii bu konuda Kürtlere de düşen görev, ülkelerindeki kirli savaşı teşhir etmeye çalışırken Almanya'daki yasal çerçeveye özenle dikkat etmelidirler. Demokratik haklarını kullanırken Almanya'daki mevcut yasaları sürekli göz önünde bulundurmalıdırlar.

ULUSAL MUHALEFET VE KÜRT ESNAFI

Ronî Sîpan

Bütün ulusal kurtuluş mücadelelerinde olduğu gibi Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin sürecinde de değişik sınıf ve katmanların temsilcisi durumunda olan örgüt ve partiler soruna ilişkin değişik yaklaşımlar göstermiş olsalar bile şu andaki en güçlü muhalafet ulusal motivasyondur.

Kürdistan'daki güç yaşam koşullarının yükünü oradaki toplumun istisnasız bütün sınıf ve katmanları taşımıştır. Kürt esnafının sömürgeci baskıyı ve talanı diğer katmanlarla karşılaştırıldığında, belki nispeten az etkilendiği izlenimi versede, gerçek hiçte öyle değildir. Ticari rolü gereği ihtiyaç duyduğu ekonomik teşvik ve Kredi sorununda sömürge-sömürgeci ilişkiler gereği, gereken destek kasıtlı olarak verilmemiştir. Kürdistan'daki ulusal ve toplumsal ayrıcalık nedeniyle uygulanan devletin ırkçı politikası, kendi yörüngesindeki işbirlikçi kesime bile olanaklar tanımamıştır. Kasıtlı olarak, biriken sermayeyi batıya çekmek amacı ile Kürdistan'da bağımsız bir ekonominin gelişimi engellenmiştir. Bu nedenledir ki, Kürt esnafı gelişim gösteremiştir. Kürt sermayesi büyüebilmek için ancak batıya taşınmıştır.

İşte bugünkü koşullarda sürdürülen kirli savaşın külfetini hisseden küçük ve orta çaptaki esnaf ve mühatit gibi diğer kesimlerin ulusal sorunda daha duyarlı olmalarının bir nedeni de budur. Devlet tarafından potansiyel düşman edilen Kürt toplumunun bileşenlerinden birisi de bu kesimdir. Bu da onları kendi halkının oluşturduğu mevcut ulusal muhalefette sahip çıkmalarını ve oradaki yerlerini almalarını zorunlu kılmıştır.

Kürt halkının yıllardır değişik düzeylerde ve alanlarda sürdürülen mücadelesinde işçi-köylü, esnaf ve Aydın kesim buna katkıda bulunmuştur. Zaten muhalefeti

örgütleyen siyasal Örgüt ve Partilerin yanında toplumdaki diğer ekonomik ve demokratik kuruluşların da katılması gerekir. Bu kesimler toplumun önemli bileşeleri olup toplumsal oluşum ve değişimlerde ciddi roller alabilirler. Nitekim Kürdistan'daki wKepenK ve Kontakt kapamaw eylemlerinin uyarıcı ve baskıcı özellikleri bilinmektedir.

Kürdistan'da esnaf ve tüccar halk ile olan iç-içeliği ve kazancının halk ve halkın satın alma gücü ile doğrudan bağlantılı olmasından dolayı, savaştan fazlası ile etkilenmiştir. Köylünün mecburi göçü, bağ ve bahçesinin yakılması tarım ve hayvancılık alanındaki üretiminin en aza düşmesi onun iflasını getirmiştir.

Yurt dışındaki Kürt esnafı da elbetteki Kürdistan'daki meslektaşları ile aynı sıkıntıyı çekmemekle birlikte onun da bulunduğu ülkelere özgü problemleri vardır. Ancak ulusal motivasyon ve devletin katliamlarından aile fertleri veya o ulusa ait olmanın verdiği sorumluluk gereği Kürt ulusal muhalefetine ilgi duymaktadır. Son yıllarda gelişen mücadeleye paralel olarak bu guruba mensup kesimlerin örgütlenmeleri veya yakın buldukları siyasal Örgüt ve Partilerde kişisel düzeylerdeki çalışmalar sevindiricidir. Kürdistan'daki ve Kürdistan dışındaki Kürt esnafının katkılarını daha da artırmaları hepimizin beklentisidir.

Bilindiği gibi bir halkın uluslaşması, milli sermayesinin, milli burjuvazisinin oluşması ile doğrudan ilintilidir. Ancak Kürt esnafının, tüccarının bugünkü durum itibarı ile Kürt ulusal muhalefetine hizmetine sunulması noktasında, ne ülke içinde nede ülke dışında bu amaçla ve bağımsız olarak bir örgütlenme içinde olduğunu söyleyemeyiz.

TÜRKİYEDE GENEL DURUM ve KÜRT SORUNU

Ali YALÇIN

Bugünün Dünyü

Önümüzdeki gelişmelerin sebep ve sonuçları ile doğru değerlendirilmesi, bugünkü durumun kavranması için dünün hafızalarda tazelenmesi ile mümkün olacaktır. Bu anlamda Türkiye'deki siyasal gelişmelerin yakın tarihine bakmak uzağı gör-meyi ve doğruyu tesbit etmeye ışık tutacaktır.

Türkiye tarihinde evrimsel bir devamlılık yoktur. Tersine, kopukluklar, birbirine ben-zemeyen dönemler vardır. Devamlılığı andıran benzeşmeler, çok genel düzeylerde kalmaktadır. Bu yüzden bu toplum kabuğunu kıramamaktadır.

Türkiye Cumhuriyetinin 75 yıllık sürecinin temelini oluşturan temel anlayış tek ulus, tek devlet ve uzun bir siyasal dönem devam eden tek Parti ve tek lider prensibidir. Ekonomik alanda da yine Osmanlılar dönemindeki liberal anlayışın gerisinde kalınarak devletçilik yeglenmiştir.

Osmanlı imparatorluğunun dağılış dönemi ile sonrasında M.Kemal ve arkadaşlarının Kürt halkına verdiği sözleri, yanıltıcı „anti-emperya-list“ tutumları, kurtuluş savaşından sonra yerini yukarıda da belirttiğimiz resmi ide-olojiye bırakmıştır. Misak-i Milli sınırları içinde kalan halklara ve azınlıklara karşı inkarcı ve asimilasyoncu, imhacı bir poli-tika olarak sistemli bir şekilde uygulanmıştır.

Kürt halkının ulusal ve demokratik mücadelesini kanla bastıran Kemalist anlayış ve onun otoriter-merkeziyetçi devleti, Türk emekçi sınıf ve tabakalarına karşı da fazla değişik olmayan derecede kanlı davranmıştır. Mustafa Suphi ve arkadaşlarının bir komplo ile Karadenizde boğdurulması ilk hamleler-dendir.

1950'de iktidara gelen

DP, sonra onun devamı

olan AP ve daha sonra

ki ANAP ve DYP

ekonomide de devletçi

müdahaleler yaptıkları

gibi siyasi liberalizm ve

Kürt sorununda da en

seçkinleri de dahil hepsi

despot ruhludurlar.

Ancak sınıfsız ve İmtiyazsız, tek ulus, tek devlet ve tek Parti anlayış ve yönetimi uzun ömürlü olamıyordu. Bizzat onun silah arkadaşları merkeziyetçi-devletçi-otoriter bir iktidar yapısına karşı, bir ölçüde de daha liberal ekonomik bir hedef seçerek çok partili bir sisteme geçilmesini zorlamaktaydılar.

1950'li yıllarda „Liberal-ler“ uzun süren mücadelelerden Demokrat Parti ile iktidara yerleşirler. Ancak elbette Türkiye açısından liberal bir dönem değildi bu dönem de. DP 1951'ler-

de sırf NATO'ya girebilmek için devrimci avını başlatmıştı. Devleti polis devleti haline getirmişti. Basın özgürlüğüne en ufak bir saygı göstermeyerek yazar-çizerleri hapisanelere tıkatmıştı. Seçim sisteminin haksızlığından faydalanarak Muha-lefete seçim yolu ile bile iktidara gelme yolu-nu tıkatmıştı. CHP dönemindeki Kürt ayaklanmalarını kanla bastırmanın verdiği kin ve nefret, Gerek batıda ki, gerekse Kürdis-

tan' da hemde kürtçe olarak verilen Kur'an kurs-larının yasağı ve yine Kürdistan'daki silah toplama bahanesi ile sürdürülen köy baskın-ları sonucu, DP özellikle Sunni Kürtlerin desteğini almıştı. Buna karşın CHP'nin oy deposu olan Alevi Kürtler tedirgin olmuşlar-dı.

DP'nin evrensel Liberal özellikler göstermemesi bir bakıma doğal olsa gerek. Çünkü DP hareketi Liberal-Sanayiciler hareketi olarak gelişip başlamamıştı, tersine liberalizm karşı-tı, büyük toprak sahipleri hareketi idi. Nite-kim DP-AP'nin devamı olan ANAP ve DYP'nin halen de Kürdistan'da oy sahibi olmaları, Kürdistan'daki bu ekonomik ve ona denk düşen toplumsal yapısından kaynaklanmaktadır. Çiller'in bir süre önce „DYP'yi ağzı çorba kokanlardan temizlemek“ girişimi bir bakıma buna istinaden söylenmiştir.

1950'de iktidara gelen DP, sonra onun devamı olan AP ve daha sonra ki ANAP ve DYP ekonomide de devletçi müdahaleler yaptıkları gibi siyasi liberalizm ve Kürt sorununda da en seçkinleri de dahil hepsi despot ruhludurlar. Kürdistan'da sürdürülen savaşın finansesi sonucu iflas eşiğine gelen ve kaynakları tükenen devletin eldeki KİT'leri satışa çıkarmalarına soyunan bu çiz-ginin temsilcisi ANAP ve DYP'nin amacı sadece devleti küçültmek değildir. Bu biraz-da KİT'leri kendi çevrelerine gü-lünç fiatlarla peşkeş çekme, zenginleştirme amaçlıdır.

Adnan Menderes ve Süleyman Demirel'in ortak özellikleri gereği onların dönemlerinde Türkiye liberalizmin uygulandığı diğer Avrupa ülkelerinin aksine, ikide bir çok gerilere götürülen çıkmazlara sürüklenmiştir.

Onlar despotik ara rejimlerin uygulayıcıları oldukları gibi hazırlayıcıları da olmuşlardır. Menderes dönemindeki kitlesel sol tutuklanmaları, 6-7 Eylül 1955 Rum şiddeti ve Kıbrıs sorununun kamuoyuna mal edilmesi; MC'lerle başlayan şiddet uygulamaları, daha önceki dönemlerde Liberal olan 61 Anayasasına karşı çıkmak ve kuşa çevirmek ile MGK'nin başı sıfatı ile şu anda Kürdistan'da yürütülen kirli

savaşın başkomutanı durumunda olan Demirel'in, liberal siyasi tavır olan „Kürt realitesini tanıyacagım“ ifadesi Avrupa kamuoyunu yanıltmak amacıyla olup, aynı zamanda da gelişen Kürt muhalefetine karşın devletin kendini rahat-latması için söylenen politik bir oyalama taktiği idi. Belki birazda Özal'ın Kürt soru-nundaki son ataklarının gerisinde kalmama ve kurduğu hükümet ortağı SHP'nin de o dönemdeki Kürt raporunun da etkisi olsa gerek. Çünkü Demirel bütün isyanlar gibi bu isyanı da bastıracağına garantisinden söz etmektedir. 12 Eylül cuntasının sivil hükümeti olarak başlayan Özal dönemi Türkiye tarihinin özgürlükleri en amansızca ezen di-ger yandan da yine Kürdistan'da Özel TİM, Köy koruculuğu gibi sistemlerle en despotçu uygulamaların fikir babası konumu idi. Yine ekonomi konusunda temel yapısal hiç bir değişiklik yapmaksızın, derme çatma, düzen-siz, toplumsal dengeleri düşünmeyen bir özel teşebbüs 'dostluğu' girişimleriyle mafia ekonomisi ile işbirliği yapmıştı.

Bu da gösteriyorki kendilerini liberalizmin Türkiye'deki temsilcileri sayan bu çevreler ve ardılıları Merkezci-devletçi ve otoriter bir iktidardan hiç bir zaman vazgeçememişlerdir. Bunuda bir kaç nedene bağlamak mümkündür.

Birincisi ; TC 'de siyasal konularda karar sahipleri Meclis ve onun kurduğu hükümetler değil, MGK (Milli Güvenlik Kurulu) ile Ordu'dur.

İkincisi ; Gerçekten siyasi Liberalizm kül türü olmayan bu politikacılar, toplumdaki liberal özgürlüğü sadece mülk edinme ve en kısa yoldan zenginleşme özgürlüğü olarak telaki etmekteydiler.

Üçüncüsü ; Toplumsal ve siyasi liberalizm zora dayalı olarak bastırılan sorun ve çevrelerin kendisini gösterme tehlikesi,

Dördüncü ; Türkiye'deki liberalizmin fikir babaları ve ilk saatin adamları da Kürt ve özgürlük düşmanı, asker kökenli politikacı olmaları gibi.....

Bundan ötürüdür ki, gerek tek Parti ve tek Şef dönemi olsun, gerekse liberalizmin temsilcileri olduklarını iddia edenlerin ik-

tidar dönemlerinde olsun, Kürt halkına karşı uygulanan politika her zaman tek ve değişmez olduğu gibi, biri diğerinden daha da baskıcı olma yarışını sürdürmüştür. Ancak gerek dünyadaki son gelişmelerin etkisi, gerekse de Kürt halkının mücadelesinin dünya kamuoyunun gündemine girmesi ile alışık olunmayan sesler çıkaran Özal'ında gerçekten ne derece „samimi“ düşündüğü ise ömrünün yetmezliği sonucu ispatlanamadı. Açık olan birçey var, o da Köy boşaltma ve Korucu sistemi gibi uygulamaların Kürt halkı olarak Özal'a borçluyuz.

Tekrar 1950'li yıllara dönüp Kürt halkının durumu ve çok partili evrenin Kürdistan'daki yansımalarına bakarsak; Kürt halkı kendi ulusal demokratik taleplerini dile getirmekten ziyade, bir kesimi feodal-aşiretsel yapıları sonucu bir kesimi jandarma baskısı, tahsildar korkusu ile devlet memurların insanlık dışı muamelelerinden bir an önce kurtulmak için DP'yi tercih ederken bir kesimi ise -ki bunların çoğunluğunu Alevi Kürtler teşkilediyordu- CHP'yi tercih etmişlerdi. Ortak ulusal davranış birliği oluşmamıştır. Bu dönemde illegal alanda faaliyet gösteren Kürt aydınları örgütlü ve varlık sahipleri değildiler. Nitekim 17 Aralık 1959 tarihinde Kürt aydınlarına karşı yürütülen tutuklama girişimi ve akabinde 1960 darbesiyle beraber Kürdistan'da silah toplama bahanesi ile köy baskınları ve topluca işkenceler yapılmıştır.

Ancak darbeden sonra oluşturulan yeni Anayasa ile Türkiye'deki genel politik iklim liberalleşmeye doğru gelişti. Kürtler bu dönemde çoğunlukla yasal olmayan illegal Türk politik Partiler veya Kürt Kültürel birlikler kurarak ortaya çıkmaktaydılar. 68'li yılların hareketli dönemlerinde Kürt öğrenci gençliği de yeni tanıştığı Marksist ve devrimci klasiklerinde etkilenmişlerdi. Türk Sol hareketi içinde veya ona yakın olmakla beraber Kürdistan'daki uygulamalar ve Ulusların Kader Tayin Hakkı

konusunu tartışıp yeni adımlar atmaktaydılar.

Gerek Türk sol hareketi, gerekse Kürt öğrenci gençliği henüz bu emekleme ve bocalama döneminde iken egemen sınıfların uyarı ve istemi ile 12 Mart Askeri darbesi yapıldı. Sol hareket program ve söylev düzeyinde en fazla işçi-köylü adına konuşmasına rağmen ve onun önderliğinden ve Partisinden bahsetmesine rağmen pratikte bu kesimlerle ilişkileri hemen hemen yok gibi idi. Yapılan eylemler

*Türkiye tarihinde
evrimsel bir devamlılık
yoktur. Tersine,
kopukluklar,
birbirine benzemeyen
dönemler vardır.
Devamlılığı andıran
benzeşmeler, çok genel
düzeylerde kal-
maktadır. Bu yüzden
bu toplum kabuğunu
kıramamaktadır.*

kitlelerin katılımı ve sahip çıkılmasından ziyade, uzaktan, kişisel düzeylerdeki kahramanlık ör-neği olarak seyredilmekteydi. 1960 İhtilali döneminde Men-deres ve arkadaşlarına karşı uygulanan gülünç suçlamalarla idam edildikleri şekilde Dev-rimci gençler de aynı derecede gülünç gerekçelerle idam edilmişlerdi. Tabii ki sorun eylemlerin büyüklüğü veya tehlike derecesi değildi. Gaye bu çevreye gözdağı vermek idi.

70'lı yılları kayıp ve işkencelerle geçiren Türkiye'deki sol hareket; 1974 yılından sonra „sosyalist merkez“li kamplaşmalara uygun olarak kaldığı yerden tekrar başlamıştı.

Özellikle Türk „sol“ hareketi; bir yandan kopyacı ve şabloncu anlayışta daha da kemikleşmiş bir biçimde hareket ettiğinden diğer yandan da yıllardır Türkiye de zihinleri kötürümleştiren resmi ideolojinin etkisinden ötürü Kürt sorunundaki yanlış anlayışları sonucu hep tökezleyip kalmışlardı.

Kürdistan'da ise uluslararası sosyalist hareketin etkisi altında farklı odaklaşmalar ve kümelemeler olarak oluşmakla birlikte kurtuluş mücadelesine damgasını vuran sosyalist düşünce ve onun güçlü potansiyeli olmuşlardı. Bu da gösteriyordu ki, Kürt sol hareketi, Kürt halkının UKM'i konusunda yeni olmasına rağmen yinede önemli çıkışlar yapmaya başlamıştı.

1974-1980 yılları arasında sol hareket; bir yanda kendisinin yarattığı kaos ortamında yaşarken, öte yanda da devletin hiç eksilmeyen baskıları ile sivil faşist güçlerinin devlet destekli saldırılarına maruz kalmaktaydı. Kürdistan'da ilan edilen sıkıyönetimlerle zaten yönetimi elinde tutan ordu daha sonra 12 Eylül 1980'de yönetime el koydu.

Türkiye'deki tüm sorunların merkezini teşkil eden Kürt sorunu ve onun muhalefeti bu dönemde ağır darbeler aldı. Bir kesimi içerde ve tutuklanmış diğer bir bölümü ise yurt dışına çıkmış olan muhalefet bir dönem sesizlik içinde yenilgiyi atlatma ve toparlanmakla meşgul oldu. Bunun yanında dönemin zorunlu şartları ve mevcut sorunların üzerinden tek parti veya örgütlerin üstesinden gelinemediğinin de anlaşılmasından ötürü, ve de dış çevrelerinde telkinleri sonucu ihmal edilen birlik sorunları tartışılmaya başlandı.

Birlik sorunları tartışılırken, somut duruma rağmen bazı Kürt örgütleri halen de siyasi kurnazlık ve nasıl köşeye sıkıştırıyım hesabı ile engeller çıkartılarak adım atmaya engellenmeye çalışmaktaydılar. O dönemlerdeki 5'li birlik çalışmaları hakkında değişik kanallarca yeterli açıklamalar yapılmıştır. Geçen süre içinde Kürt Örgüt ve Partiler artık yeni koşullara dayanamadıkları için ya da yeni dönemin sorunlarının dayattığı duruma müdahale edememenin verdiği sıkıntılardan ötürü süratle iç sıkıntılar yaşamaya başladılar. Daha da küçülerek varlıklarını sürdürmeye başladılar. Bir süre sonra Parti ve Örgütler yeni olanaklar yaratarak çizgileri doğrultusunda hazırlık ve çalışmalar yapıp birlik konusunda artık eskisi kadar ilgi göstermemektedirler. Özellikle amaçlanan Kürt Muhalefet Güçlerinin Birliği olayı olmamıştır. Olamıyordu.

12 Eylül'den önce Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesinin zora dayalı çözümünü öngören Parti ve örgütler gerek Orta-Doğuda gerekse Kürdistanın Doğu ve Güneyinde bu yönde hazırlık yapma girişimlerinde bulunduksalar da varlık

göstermeden geri adım atmak zorunda kaldılar. Çalışmalarını Avrupa'ya kaydırmak ve siyasi düzeyde vermekle sınırladılar.

Ancak 12 Eylül döneminden öncede Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesinin legal düzeyden ziyade silahlı örgütlenmesini önüne koyan PKK bu konuda önceki hazırlıklarında avatanjından da olsa gerek 1984 yılında yaptığı silahlı çıkarma ile bunu başardığını göstermişti. Kürdistan'da koşulların silahlı mücadeleye uygunluğunun olup olmadığı, erken mi başladığı tarzda eleştiriler yapılırken, PKK kendi çizgisinde yürüyordu.

Kürdistan'da mücadelenin silahlı düzeyde yürütülmesinden sonra TC devletinin sürdürdüğü baskı ve işkence uygulamaları gittikçe sistemleşmeye başladı. Hapishanelerde işkence ve katliamlar artık vahşet sınırlarına ulaşmıştı. Kapandığı sanılan Kürt sorunu tekrar gündeme gelmişti. Bunun yanında yurtdışındaki Kürtlerde, Kürt sorununu Avrupa'nın, dünyanın demokratik kurumlarına, demokrat insanlara anlatabilmek konusunda yoğun bir mücadele yürütmektedirler. Bu çalışmaların da sonucu özellikle Avrupa demokratik kamuoyunda önemli dayanışma örnekleri sergilenmektedir.

Saddam rejiminin İran-Irak savaşının öfkesi sonucu 16 Mart 1988'de kimyasal silahlarla yaptığı Halepçe katliamı ile Kürt halkının Orta-Doğudaki dramını bir kez daha gözler önüne serilmişti. Buna Körfez savaşı ve bu evrede etkinliğin Kürtlerin eline geçmesiyle Kürt sorunu daha da uluslararası bir konum almıştı.

Kürt halkının Güneydeki yönetime kendisinin elkoyması, Diğer Kürdistan parçalarındaki Parti, Örgüt ve Şahsiyetler ile Kürtlerin dostlarının çabasının yanında özellikle Kuzeyde PKK'nin yürüttüğü silahlı mücadele Kürt meselesini gündemde tutmaktaydı.

Türkiye bu evrede biryanda Özel Tim, Köykorucuları sistemi ve düzenli ordu birlikleriyle Kürt halkına saldırıp köyleri

yakıp-yıkmakta, Kürt sorunu diye bir sorunlarının olmadığını söylerken diğer yandan da Başta Özal olmak üzere bir takım çevreler ise Körfez savaşı ile doğan boşluktan yararlanarak bilinen „bir koyup üç alma“ planlarını yapmaktaydı. Irak Kürdistan'ındaki bölgeye yerleşme hesapları ile ön hazırlık olarak hemen Kürtçenin serbest edilmesi onayını MGK'den geçirip dönemin ilgil bakanlığına göndermişti. Ancak Türkiye, sığınmak zorunda kalan Kürtlerin kamplardaki konumu, mülteci statüsünü vermeye yanaşmama ile uluslararası yardım kuruluşlarının yardımlarını engelleme çabaları ve sık sık görülen zehirlenmeler ne kadar samimi oldukaları-nın birer göstergesi idi.

Başta Türkiye olmak üzere bütün Arap devletleri ve İran'ın bütün korkular, kuşku-ları, meydana gelen boşluk ve müdahale etmek zorunda bırakılan ABD ve müttefiklerinin koruması sonucu bir Kürt devletinin kurulması idi. Oysaki ABD ve müttefiklerinin istemi Saddamı devirmek ve iktidarı muahalefete devret etmek değildi. Sorun elleriyle büyütükleri şımarık çocuğa bir ders verip, hem bölgede petrolü garantilemek hemde Irak'ın giderek diğer ABD dostu ülkelere ve esas itibari ile İsrail için tehlike olabilir endişesi sonucu, Kuveyt'i tekrar garantili ortak Sahab ailesine teslim etmek idi. Bunu yaparken Diğer itifakçı Arap dostlarının yanında içerdeki Kürt muhalefetine de bu itifaka çağırıyordu.

Saddam savaşın hemen akabinde Kürtleri cezalandırmaya başlamıştı. Bunun üzerine dünya kamuoyunun tepkisine dayanamayan ABD Kürdistan bölgesinin korunması için güvenlik bölgesi ilan etti ve bunun için Türkiye ile yapılan anlaşam gereği konuşlandırılacak olan Çekiç Güç Türk subaylarının denetim ve bilgisi dahilinde çalışacaktı. Kemalist grup ile Sol çevreler hemen beklenen saldırıya geçmiştiler.

Dünya sosyalist sisteminin ve Sovyetler Birliği'nin çöküşü ile emperyalizmin körfez savaşına müdahalesi, bölgemizde ve Orta-doğuda da yeni oluşumlara neden olmuştu.

Ortadoğu'yu, Kafkasya'yı, Balkanları kapsayan karmaşık bir etnik yapıya sahip bu alanların yüz yıllara dayanan renkli yapıları artık alt-üst olmaya başlamış ve bu yeni statukoya uygun politikaların üretilmesi zarureti-görülen batılı devletler Kürt sorunu konusunda da belirlemeler yapmaya başlamışlardı. Yapılan Kürt Konferansları birazda buna yö-nelik girişimlerdi.

Ancak Kürt halkının en büyük hendikapı olan dört dev-letle ilintili oluşu çözüm önerilerinin itibar görme-sini engellemekteydi.

Geçmişte yukarıda adı geçen bölgelerde imparatorluklar kuran Türk devleti ve Burjuvazisinin iştahı kabarmıştır. 15 yılı aşkındır sürdürdüğü kirli savaş Türkiye'nin bütün kaynaklarını tüketmişti.

Enflasyon ve eko-nomik kriz ile dış borçlar Türkiye'yi bö-lgedeki yeni Türki Cumhuriyetlerin ihti-yaç ve sorunlarını çözmesinde göstermesi gereken destek ve Ağabeyliğe olanak tanı-mıyordu. Söylemler ve vaatler düzeyindeki şah hamleleri sadece lafta kalmakta idi. Bu ülkeler yine Ruya ile olan eski ilişkilerine dönmekteydiler.

Adriyatik Denizinden Çin seddine kadar olan Türk dünyasının birliği hayali süraatle tekzip edildi.Çünkü bu emmeler sonucu ABD ve NATO ülkesi diğer ülkeleri arkasına alarak bölgede süper Güç oynama arzusu sonucu başta İran olmak üzere bütün Arap devletleri arasında tepkiler yaratmıştı.

Kürt halkına karşı sürdürdüğü savaş ile sürekli bir ekonmik ve siyasal istikrarsızlık

Türk „sol“ hareketinin Irak Kürdistan'ında, Misak-i Milli sınırları dışında da olmasına rağmen, Kürt halkının devlet kurmasından duyduğu telaş, iflak olmaz bir Kürt fobisine sahip olmalarındandır.

içinde olan durumu, dostu olan devletlere de güvence vermemekteydi. Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesi artık yenilmez ve gizlenemez boyutlara ulaşmıştı. Kürt halkı eski korku halini üstünden atmıştı. Yakıp-yıkmalara ve mecburi göçe rağmen Kürt halkı kitlesel yapılar olan HEP-DEP ve HADEP gibi oluşumlarda tepki ve muhalefetini göstermektedir. Kürt sorunu Türkiye'deki rejim bulanımı ve siyasi çalkantıların yegane sebebidir.

Türkiye ırkçı ve katliamcı politikasından vazgeçmediği için, sıkıştığı her dönemde "Herkes Türk düşmanıdır" sloganına sarılmıştır. Miliyetçi ve ırkçı duyguların kabartılması buna süraatle ihtiyaç duyulmaktadır. Bu koroya tabii ki Türk aydın çevreleri de katılmaktadırlar. Devletin ve bütün hükümetlerin ortak yaptırımları olan bu ırkçı ve katliamcı saldırılara karşı, bazı istisnalar hariç Türk kamuoyundan ciddi bir tepki gelmemiştir. Gelecekte gelebileceği ise ancak bir istek ve varsayım olarak tarafımızdan beklenmektedir.

Türk „sol“ çevreler ve Sosyalist hareket Kürt sorununa hala 1925'lerdeki muhteva ile bakılmaktadırlar. Dünyadaki egemen devletler, herkesin kaçındığı Marksist anlayışın hala Kürtler tarafından savunulmasından şikayetçi ve tedirgin iken, Türk solunun „miliyetçi“ yakıştırmaları ancak ve ancak Kemalist resmi ideolojinin kamuflemesi içindir.

Bence Türk „sol“ hareketinin Irak Kürdistan'ında, Misak-i Milli sınırları dışında da olmasına rağmen, Kürt halkının devlet kurmasından duyduğu telaş, iflah olmaz bir Kürt fobisine sahip olmalarındandır. Sahip oldukları ideolojik kötürümlük Kürtler Ayda da birşeyler yapsalar, onları fikir babaları gibi müdahale etmeyi kendileri için bir varlık nedeni olarak adanmaktadır.

Oysaki Türkiye „sol“ hareketi ile „demokrat“ çevre ve kişiler, şayet gözlerindeki bağları çözer, kafalarındaki önceden programlı önyargıya ve Kürt sorununun yükleyebileceği ağır külfetide göze alarak poli-

tika yapmış olurlarsa, bu hem Türk ve Kürt halklarının hemde diğer dini ve etnik grupların çıkarlarına en uygunu olacaktır. Böylece yıllardır savsaklanan temel devrimci ve demokrat bir sorumluluk yerine getirilmiş olacak.

Ortadoğu'da amaçlanan yeni statukoda Türkiye'nin yeri nerede olacak?

Uzun dönemdir „yeni dünya düzeni“ bağlamında Orta-doğuda yeni düzenlemeler için politikalar üretilmektedir. Mevcut durumda ABD'ye karşı ciddi bir tehlike olmamakla birlikte köktenci-dinci hareketin destekleyicisi durumunda olan İran'ın verdiği rahatsızlık vardır. İsrail ile Filistinlerin anlaşmasına rağmen, Lübnan'daki İslami güçlerin saldırıları ile ilişkisi olan içerdeki Hamas'ın antlaşmaya uymamaları İran bağlantılı görülmektedir. Suriye ise Golan Tepelerinden ötürü İsrailin Lübnan'a müdahalesini zorlaştırmaktadır. Bu durum nedeniyle ABD, İsrail ve Türkiye'yi İran ve Suriye karşısında Bloklamaya götürmüştür.

Suriye' Su ve Hatay meselesinde tam olmasa dahi, Golan Tepeleri konusunda diğer Arap devletlerinin desteğini almıştır. Ayrıca İsraildeki yeni seçimler sonucu iktidara gelen Likud lideri Netanyahu'nun barış antlaşmalarına uymak zorunda olmadığını belirlemesi sonucu Arap ülkeleri acilen durum değerlendirmesi için biraraya geldiler. Sonucu henüz açıklanmayan bu Arap Zirvesinde İsrail uyarılacağı gibi İsrail ile Askeri antlaşma yapan Türkiye adresine de bir gönderme yapılacağı tahmin edilmektedir. Türkiye ile Laiklik ve Orta-Asya Cumhuriyetlerinin yönlendirilmesi konusunda ihtilafli olan İran, aslında Türkiye ile savaşmak diye bir düşüncesi yoktur. İlişkileri kanlı-bıçaklı bir görünüm veren Türkiye, İran ve Suriye için esas tehlike Kürt sorunudur. Bütün anlaşmazlıklara rağmen Kürt sorununda statuquo'nun değişmemesi konusunda yeminlidirler. Her birisinin değişik dönemlerde „dost“ görünmeleri menfaatleri gere-

gidir. Sorun bu aşamada kozu en iyi kimin kullanacağıdır. Türkiye eskiden MİT ve Küçük rütbeli Subaylar düzeyinde bu oyuna katılırken, Özal ile birlikte o da bu çemberin içine girmiştir. Ecevit Irak ile ısrarlı bir şekilde ilişkileri geliştirip yapılanlar için özür ve anlayış dilemektedir. Çekiç Gücün kaldırılması ile Irak'ın Kürt Federasyonuna saldıracağı ve PKK'nin arka Cephesinin kesileceği hesabını yaparken, diğer yandan da sadece Kürt meselesinde gözü döndüğünde ve Arap Aleminin değişmez düşmanı İsrailden teknik ve İstih-barat alanında destek sağlamak için „Askeri ve eğitimci“ antlaşmalar yapmıştır. Kürt halkına karşı başarılı olma hesabı ile „Askeri eğitim antlaşması“ imzalayan Türkiye biryandan Avrupalı mütefiklerine bölgede ne kadar kudretli olduğunu göstermektedir. Bir yanda da Kürt halkına karşı uygulamak için Tehcizat ve İnsan avı konularında MOSAD'tan teknik bilgiler alacaktır. Birde belki en önemlisi bu antlaşma ile Arap devletlerini Suriye ye PKK'ye destek vermekten vazgeçilmesi için uyurda bulunmalarını sağlamak içindir. Bu konuda batılı ülkeler bile Türkiye'nin kendisini yalnızlaştırdığını yazmaktadır. Kemalist ve şövenist cephe antlaşmanın çok basit ve Askeri eğitim ile ilgili olarak göstermeye çabalamaktadır.

Bilindiği gibi 1954-1955 yıllarında Adnan Menderes döneminde Türkiye, ABD ve İngiltere'nin öncülüğü ile İran-Pakistan ve Irak ile Kürtlere karşı Bağdat Paktını imzalamışlardı. O dönemde Arap Lideri olan Nasır'ın iti-razlarına rağmen bu yürümüştü. Türkiye bunun da bir süre tartışılacağını ve tekarar alışılacagının hesabındadır. Arap aleminin bilen politik tutarsızlığı bilinmektedir.

Kürdistan Ulusal Kurtuluş mücadelesinin tavrı ne olmalıdır?

Dört yanı da aynı derecede düşman devletlerle çevirili olması Kürt halkının tavır takınmada ve dost aramadaki en büyük talihsizliğidir. Teorik ve düşüncel olarak çok rahatça ifade edilen veya arzulanan doğrular bu konuda da hayatın gerçekleri-

karşısında bir başka yol almaktadırlar. Kürt halkı ne çapta ateş çemberinde olduğunu ve „dost“ larının ne derecede dost olduklarını artık bilmektedir. Kürtlerin dönem dönem imkansız gibi görüneni mümkün hale getirmek için yaptıkları girişimlerin, son anda birilerinin mudahalesi ile kesin-ye ugradığını artık biliyorlar.

Bütün bunlar biliniyorsa ve denenmişse o halde hala bunlardan ısrar etmenin anlamı nedir diye sorula bilinir. Bence bütün bu dış etkenlere ve somut çıkarlar ile coğrafik konuma rağmen Kürdistanlı güçlerin şu konulardaki zaafırları bunu engellemektedir.

Birincisi; Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesindeki ideolojik tesbitlerine denk düşen özgül anlayışlarını hep ön şart olarak ileri sürmüş, Örgütsel ve Partisel hesaplarını ilk sırada tutmuşlardır.

İkincisi; Mücadele sürecinde içine girilen ilişki ve bağlantılar, bunların dışına çıkma-larına izin vermemiştir.

Üçüncüsü; Birbirlerine karşı güven duymamışlardır. Devamlı değişik düzey ve yöntemlerle çatışma içinde olmuşlardır.

Dördüncüsü; Her parça kendimücadelesini kendisi ile sınırlı kılmıştır.

Geçmişteki pratik nedenlerle hemde tekrar tekrar meydana gelen karşılıklı olumsuz saldırı ve kampanyalar ortak noktalarda birlikte olmanın ve ulusal birliğin sağlanması için gereken duyarlılık, samimiyet ve sorumluluk yerine getirilmemiştir. Bir gün önce atılan adım eretesi gün başka bir beyanat ile yerle bir edilmiştir.

Kürt halkının kurtuluş mücadelesinde bugünkü seviyeye gelmesinde geçmişten gününmüzedek gelen süreçte, hem tek tek Kürt Yurtseverinin, devrimcisinin, hem de Parti ve Örgütün kuşkusuz aynı düzeyde olmasada, ortak çaba ve fedakarlıkları sonucu olmuştur. Herkesin ortak yükü ve sorumluluğu durumuna gelmiştir. Kürt halkının haklı mücadelesini bastırmaya çalışan Güçler de saldırılarında hiç bir ayırım yapmadan Kürt olan her Yurtsever, demokrat ve sıradan insana bile kurşun sıkmatdır.

Türkiye Kürt sorununun çözümü konusunda en ufak bir politik değişiklik yapmadığı gibi dönem dönem Avrupa ve seçimler nedeni ile Kürt seçmenini umutlandırmak gayesi ile üstü kapalı ve niyetleri artık herkesçe bilinen tekrarlardan hareketle Kürtlerin pay kapma hesaplarını yapamamak büyük yanlış ve yanlışlara düşmemesi gerekir. Türkiye şu anda hiç bir Kürt çevre, Örgüt veya Parti ile ne oturmaya hazırdır nede böyle bir niyeti vardır. Böyle bir ihtimal halinde bile her Kürt Örgütü ve Partisi şunu bilmelidir ki, tek başına Kürdistan'daki sorunların çözümünü yapamaz. Ayrıca değişik sınıf ve tabakalarında yaşadığı bu toplumda dışlanmalar mümkün değildir. Geleceğin Kürdistanı Demokratik olmalıdır. Değişik düşüncelerin ifadesine imkan tanınmalıdır. Türkiye Cumhuriyeti devleti Kürt sorununu tümüyle illegaliteye, yasal haklı zeminden kovmaya çalışmaktadır. PKK'nin yaptığı tek taraflı haklı ateşkesi görmemezlikten gelerek, cevap vermeyerek, savaştan yana olduğunu göstermiştir. Devlet Kürt yurtseverlerinin legal, ve hemde kendisinin belirlediği yasal zemin ve çerçevedeki faaliyetlerinden rahatsızdır. Kürt profilini alan giderek kitlesellenen diğer partiler gibi HADEP'in 24 Aralık ara seçimlerdeki oy oranı devleti tedirgin ettiginden onunda kapatılması için komplolar ve senaryolar yapılmaktadır. HADEP'te her ne kadar bütün siyasal güçler açıkça yer almışsalar da yine seçimlerde ona oy kullanılmıştır. Ayrıca HADEP ısrarla bir Türkiye partisi olduğunu vurgulamasına karşın bu böyle değerlendirilmemiştir. Kapatma süreci herhalde HADEP Kongresindeki Bayrak olayı ile tamamlanacaktır. Legal düzeydeki

Türk "sol" hareketi ile "demokrat" çevre ve kişiler, şayet gözlerindeki bağları çözer, kafalarındaki önceden programlı önyargıya ve Kürt sorununun yükleyebileceği ağır külfetide göze alarak politika yapmış olurlarsa, bu hem Türk ve Kürt halklarının hemde diğer dini ve etnik grupların çıkarlarına en uygunu olacaktır. Böylece yıllardır savsaklanan temel devrimci ve demokrat bir sorumluluk yerine getirilmiş olacak.

çalışmaların yürütülmesi ve daha geniş bir tabana hitap edilmesi için bence iki alternatif düşünülmelidir. Birincisi ; Ulusal uyanışın geniş kitlelere ulaştığı, Ulusal Muhalefetin kitleselleştiği bugünkü durumda Kürt kesimini temsil edebilecek bir partinin oluşturulması için bütün Kürdis-

tanlı Parti ve Örgütlerin anlaşması, Söz konusu Partininde Türk sol hareketi ile Güçbirliğine gitmelidir. Türkiye'de demokrasinin yerleşmesi ve garantisi Kürt sorununun çözümüne bağlıdır. Kürt cephesindeki böyle bir oluşum, Türk solunda yolu açacaktır. İkincisi ise Bütün Türkiye'yi kapsayan bütün muhalefi barındıran bir Demokrat Halklar Partisi'sinin çatısı altında birleşmek. Ki uzak bir ihtimaldir. Bir diğer çözüm alternatif ise, bütün gelişmeler göstermiştir ki, Adı Türk olmasına rağmen, Türk partiler yasadıncı kurulup yürütülmesine rağmen, Kürt kelimesini barış kelimesi ile kullandığı için bile bu partiler kapatılır ve çalışanları ile seçilen meşru milletvekilleri hapse atılıp, öldürülüyorsa, o zaman birinci alternatiftaki Parti direkt legal bir Kürt partisi olarak kurulmalıdır.

Ama yinede herhangi bir tepki partisi olarak değil, aksine Kürt halkının ulusal uyanışını, toplumsal ve siyasal alandaki kurumlarını yaratan bir parti olmalıdır. Bu tabii ki kolay olmayacaktır. Ancak eğer Kürt siyasi Parti ve örgütleri bunu isteseler, bütün zorluklara rağmen Demokrat-Devrimci güçler ve Kürt yurtseverleri bunu başaracağının inancındayım. 23.06.1996

Kürt hareketi'nin olduğu ve olması gereken yeri

Burhan ÇELİK

70' li yıllarda Kürt hareketi Dünya-daki gelişmelerin de etkisiyle kabuk değiştirip farklı bir yapılanma sürecine girdi. Sol, sosyalizm, devrim olguları tartışılmaya, sol örgüt modelleriyle mücadele biçimleri be-nimsenip, seçilmeye başlandı. Hayran olunan Felsefe ve yaşam biçiminin mimarları ve ilahları olan Lenin, Stalin, Marx, Engels artık inandırıcılığın kuvvetleriydiler. Kim onlardan çok alıntı yaparsa inandırıcılığı da o kadar çoktu.

O zamanki Kürt entellektüelleriyle başlayan bu zelzele kısa sürede büyük bir sempatizan ve taraftar kitlesine ulaştı ve benimsendi. Kürtler özgürlük fakiriydi. Umut ise yoksulun ekmeği. Sosyalizmin ezilenlere hâlâ mutlu bir gelecek vadetmediğini kim iddia edebilir. Kürt hareketi heyecanlı bir maceranın çekim alanına giriyordu kısacası.

Bütün bu gelişmeler Kürt halkı'nın ulusal demokratik mücadelesine kazandırdığı ivmelerle köklü bazı değişikliklerin oluşmasına da neden oldu. Herşeyden önce mücadeleyi geleneksel Kürt aşiretlerinin ellerinden aldı. Harekette de-mokrasi yerleşmeye başladı.

70'li yıllardan günümüze gelindiğinde aradaki zaman dilimini değerlendirmek, farklılaşan insanın örgütsel yapılar içerisindeki yansımalarına bakmak lazım. Örgütleri, partileri insanlar oluşturur. Kişiler düşünceleriyle farklılaşırken içerisinde yer aldıkları örgütlerinde ayrı ayrı olması gayet normaldir. Kürt hareketi de bu olağan sürece girdi ve sadece Kuzey Kürdis-tan'da onlarca siyaset oluştu. Aslında daha sonra bunun bir parçalanma süreci olduğu anlaşılacaktı...

Aslında Batı demokrasilerinde de olduğu gibi çok seslilik farklı olmak, başka, başka düşünce açılarıyla aynı olayı değerlendirmek, bunu hoşgörü ile karşılamak, birbirine kaba kuvvete başvurmadan tahammül göstermek, eleştiri-özeleştirme mekanizmasını işletmek, demokratik olmak ne kadar da güzel...

Bir modeli tartışırken onun iyi bir model olup olmadığını tartışsanız, sonuçta adına konuştuğunuz siyasi -iktisadi coğrafyanın gerçek-lerini gözardı ederseniz yanılırsınız. Onun uygulanma şartının olup olmadığını araştırmak, denenip denenmediğini irdelemek, üzerine oturduğu, ekonomik ve sosyal zemini iyi tanımak gerekir. Ona uygun insanın, söz konusu siyasi harita'da çoğunlukta olup olmaması ise en önemli yanı.

Her toplumun kendisine özgü farklı ahlaki değer yargıları vardır. Bunlar onun sosyal ve ekonomik yaşamının dışı vurumlarıdır. Sanayii toplumu ile tarım toplumu arasındaki farklılık, toplumun gelişme hızı, refah düzeyi, yaşam tarzı birbirinden aydınlık ve karanlık kadar farklıdır. Her toplum kendisine özgü koşullarıyla insanını biçimlendirir. Bunun ter-sini gerçekleştirenler (Toplumu kendi düşünce açılarına göre şekillendirenler) yaşadıkları sürece çağ atlamışlardır. Bir çağ kapatıp, kapı-ları yeni bir çağın aydınlığına açılmasına sebep olmuşlardır. Islahat hareketi, Reformlar dönemi, sanyii devrimi, fransız devrimin'de de hep bu etkenler ağırlıktadır. Yalnız görüldüğü gibi sayılabilirlerdir.

Acaba Dünyada bu kadar büyük değişimler yaşanırken Kürdistan'da aynı kuvvette

mücadele-örgütlenme anlayışını önlerine koyacaklar. (Ki ne kadar bekleyecekleri konusunda tahmin edilmez) Yada T.C.'nin PKK'yi bitirmesini bekleyip illegal olarak tekrar aslında aynı yöntemlerle gelişmeyi önlerine koyacaklar. Birincisini beklemeye ne denir, ben söylemiyorum ama ikincisi için bir bekleyiş içine girmek kürt halkına $2 \times 2 = 4$ kadar açık bir ihanettir. Kürt olarak insan böyle bir ihtimali düşünebilmenin olabileceğine kanaat getiremiyor. Ama var.

Peki üçüncüsü yok mu bu yolların? Var.Şu yada bu şekilde Kürt ulusal-demokratik mücadelesi belli bir yere gelmiştir. İster beğenilsin, ister beğenilmesin bu mücadele Kürt sorununu uluslararası platformlara taşımıştır. Savaşan Kürt halkıdır. Her gün şehit veren dağ başlarında yaşamlarını bedel göstererek kanlarıyla özgürlüğü yakalamak isteyen evlatları. Öbür yandan Kürt coğrafyası insansızlaştırılmak isteniyor. Büyük bir göç ve tradeji yaşanıyor. Buna rağmen mücadelenin iç ve dış boyutları da büyüyor.

Birinci Dünya Savaşı süreci ve sonrası Kürt halkının geleceği üzerinde oyunlar oynandı. Kürtler kandırıldı. İhanetçi şebekelerle içde ve dışda vuruldu. Ve hep kürt halkının dışında başkaları onun adına karar verdi. O masada taraf olarak oturmadı. Oturmadan kaybetti.

Bunlar hep bilinen şeyler. Kürt halkının ulusal çıkarlarını savunacak, mücadelesine tercüman olacak, geleceği adına söz sahibi olacak, diplomasisini yapacak ve masa-ya oturabilecek, Dünyanın da kabul edebileceği ölçülerde sivil ve demokratik bir oluşuma gerek var. Tabii ki siyasi birlikle öylesi bir ulusal kurum oluşur. Bunun adı bence önemli değil. Bugünkü adı SKP mi?

Sürgünde Kürdistan Parlementosu isabetli so-nucudur. Nisan 95'te yurt dışına çıkan DEP milletvekili yöneticileriyle, Belediye başkan-ları tarafında öyle bir oluşuma start verildi. Tek, tek bütün Kürt örgüt ve partileriyle görü-şüldü. Yapılan karşılıklı müzakereler sonucunda bilince farklı bir

şey çıkmıyordu. Bu pati dışında bütün Kürt partileri yan çiziyordu.

SKP'nin Dünya'da yarattığı yankılara dikkat etmek gerek. Başlangıçta nerede toplanacağı problem olurken, Hollanda'da açılışı yapıldığı için Türk devleti büyük elçisini geri çekme kararı alıyordu. Görsel-işitsel bütün yayın organlarıyla bunun önüne geçebilmek istedi. Türk devleti gizli-açık diplomasisine rağmen SKP oluştu, gelişti. Dünyada bir nebze kabul görmeye başladı. Başlangıçta nerede toplanacağı sorun yaratırken, artık Dünyanın sayılı devlet-leri SKP'ye açık ziyaret kartları göndermeye başlıyordu. Ve Parle-mentolarında SKP'nin toplantı yapmasına izin veriyorlardı. Şimdi bu resmen tanınma değil de nedir

SKP'nin Avrupadan, Amerikaya uzanan diplomasisi şimdiye kadar başarılı bir çerçevede de-vam ettiği söylenebilir. Bunu SKP'nin çalış-malarını izleyen herkes rahatlıkla görebilir. Kürtler Dünyada resmi diplomasi yürütüyorlar artık. Ve Dünya-daki bir sürü Parti ve Parle-mentolar tarafından açık bir şekilde tanınıyor.

SKP'nin açılışına gönderilen mesajlara bakın, Dünyanın dört bir yanından millet-vekileri,(Avrupa parlamentosu dahil) kutlama mesajları gönderiyorlar. Ne varki, Parlamento'ya katılan bir parti dışında hiç bir Kürt partisi kutlama mesajı bile göndermedi. Bununla yetinilmedi aleyhine çalışıldı SKP'nin.

Şimdi insanın elini viydanına koyup karar vermesi gerekir. SKP'nin ulusal Kongre için uğraşından tutunda, şimdiye kadar yaptığı diplomasiye kadar yapılanlar yanlış mıdır? Kürt halkının ulusal demok-ratik mücadelesine zarar mı verdi?

Kürtler SKP gibi ulusal kurumlara ne kadar geç sahip olsa, özgürlüğü' de o kadar geç yaka-lar kanısın-dayım. SKP bence bundan sonraki çalışmalarında;

yaşam değişime uğradımı? Bu soruya olumlu yanıt verebilmenin imkansızlığını biliyorum. Acaba Kürt hareketleri çağdaş demokratik örgütlenme yapılarına sahip midirler? Acaba Kürt toplumu ne kadar aydın kapasitesine sahip? Acaba aydın denilenler gerçekten aydın mı? Bunun kıstasını kim belirliyor? Bu sıfatlar nasıl kaza-nılır?

Aydın, toplumdaki değişimlerin motoru ise, partiler de kaderini belirleyendir. Kürt insanının karakteristik özelliğinin partisine yansı-mayacağını kim iddia edebilir?

Kürdistan bir tarım toplumdur. Böyle bir toplumda sivrilenler olabilir, ama bu toplumun gerçeklerini değiştirmez. Kürt hareketleri, parti ve örgütleri bütün ilerici, çağdaş, demokratik söylemlerine rağmen bilinç altındaki Kürt toplumuna özgü özellikler kendisini dışa vurumunda gecikmemiştir. Aslında şu anki iflasın nedenini birazda buralarda aramak gerekir.

Önce Kürt aşiretlerine bakınız, sonra dönüp örgüt ve partilerine bakınız. Aradaki benzerlik ürkütücüdür (Belki bunu tüm parti ve örgüt-lerin şahsında genelleştirmek biraz haksızlık olur diye düşünmekten kendimi alıkoyamı-yorum). Birinin yaptığını öteki beğenmiyor. Ne olursa olsun en iyisini ben yaparım düşüncesi egemen. Her hareket Merkezi irade olarak kendisini görme psikoza içinde. Kendisi yerinde de otursa başkası hep yanlış yapar, doğrularını da görmez. Birbirlerine karşı çok cesur olmuşlardır. Yıllarca iki eli kanlı, bıçaklı olunmuştur. Karşılıklı söylenleri, yazılanları laboratuvarındaki bioloğun özeniyle incelenmiş hemen eleştirisini hazırlama yeteneğinde bir zerre kusur işlenmemiştir ve zemini olduğu halde, şartlar oluştuğu halde, Kürt halkının çıkarları, ufak bir el darbesiyle kenara itilmiş gerçekleşmemiştir.

Kürt örgüt ve partileri kendilerini bir an önce bu hastalıktan kurtarma yeteneğini gösterebilmelidir. Aksi halde doğa yasasına da uy-gun olarak belki yok olmayacaklar, ama birer marjinal yapılanmalar olarak kalmaktanda kurtulamayacaklardır.

Kürdistan'ın dört canavar devlet tarafından sömürge konumu devam ediyor. Kuzey Kür-distanın insansızlaştırılmak istenilmesinden, yakılan, yıkılan köylerden, cezaevlerinden, in-fazlardan, zulümden, kandan, sefaletten bil-mem bahsetmenin tekrar tekrar faydası var-mıdır? Öylesine ezgin bir halkın siyasi birliği sağlan-malıdır. Örgütsel kaygılar ulusal çıkarların üstüne geçmemeli. Ulusal cephe çalışmalarında görüldü: Bazı örgütler PKK'nin askeri ve kitle güçlülüğünden korkarak, öyle bir o-luşma gidilirse kendilerinin yok olabileceği kaygısıyla, aslında kendi siyasi programlarında olduğu halde, Kürt halkı için hayati öneme sahip olan öylesi bir yapılanmaya adım a-tamadı. Kürt halkının birlik için bu örgüt ve partilerin güçlü olmalarını bekleyecek takatı yoktur. Bunun Kürdistan'da şu anda zeminde yoktur.

Örgütlenme işi siyasi ve iktisadi-coğrafi şartlara endekslidir. Şimdiye kadar hemen hemen denenmedik bir şey kalmadı. 12 Eylül 80'e kadar tüm siyasi Kürt örgüt ve partileri illegal idiler. Ve dağıldılar. Bunun sebepleri üzerinde uzunca durmaya gerek yok sanırım. Bir tek parti Kürdistan'da kaldı ve illegal şartlarda mücadelesini yükseltti. Kürt kitlelerine ulaştı. 90'lı yıllarda kazanılan değerlerle birlikte legal demokratik zeminde mücadele başladı. İrili-ufaklı büyük bütün Kürt örgüt ve partileri bu zeminde buluştular. Aslında kendilerini illegal zeminde ifade edemeyen askeri güçten yoksun, kitle desteği de nerdeyse hiç olmayan bu partiler için bir fırsat da yaratılmış oldu böylece. Ama çok geçmeden TC Kürt ulusal muhalefeti'nin kendisini geliştirmesi için yasal demokratik sivil yolları açık bırakmayacağını göstermekte gecikmedi.

Şimdi alternatif olmanın başka yolları da var mıdır? Aslında legalitede, illegalitede bu sözü edilen part-iler açısından denendi, deneniyor. Şu anki sonucu itibariyle söylüyorum. Fiyasko.

Ya bazıları Türkiye'deki demokrasinin gelişip legal zeminde mücadeleye müsait konuma gel-mesini bekleyip legal alanda

- Yasal statüsünü iyi belirlemeli
- Siyasi erk'i elinde bulunduracak çabaların içine girmeli,
- Hareket alanını geniş tutmalı, ekonomik bağımsızlığını yakalamalı. (Bütçe oluşturmali).
- Elemanlarını profesyonel, resmi zaten hemen hepsi prof.) pozisyona sokarak, maaş vermeli,
- Kararlarında hiç bir parti ve örgütün gölgesi olmamalı,
- Diplomasi`de çözüm için masaya otur-acak taraf olarak kendisini sunabilmeli.

SKP'nin tüzük ve programına bakıldığında dar gurupçuluktan ne kadar uzak olduğu rahatça göze çarpacaktır. SKP olduğu halde, şart koşmadan, katılmayan Kürt partilerine heran katılabilecekleri şekilde esnek davranmıştır.

Uzun sözün kısası böyle bir oluşum`da yer almak, diğer Kürt örgütleri açısından bir fırsat olabilirdi. SKP daha da güzel olabilirdi. Bu fırsat henüz kaçmış değil. Kongre çalışmaları son hızıyla sürüyor. Bağımsız (!) T.C. devletinde bile en ufak bir meselede ulusal bir mütabakat oluşuyor. Sömürge, ezilen, sürgün edilen, Kürt halkının ulusal mutabakatının oluş-masının zamanı gelmedi mi..?

Xorto wilo bixebite: An bi xwe çêke, an arîkariya ewan bike ko çêdikin, ava dikin.... Di dinyayê de tu tişt nîne ko tekûz bit. Di her tiştî de, nemaze di karên nû destpêkirî de, pirîcar, kêmanî hene. Heke te kêmanî dîtin, hema dirêjî wan meke. Lê bixebite ko tu bikevî nav wan, arîkariya daniyan bikî û wan kêmaniyan biedilînî. Hilveşandina stûnekê hêsanî ye. Huner di rastkirina stûna xwêl de ye.

Celadet Ali Bedir - Xan

HABITAT-II Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşim Konferansı Üzerine

Bavê Serhat

HABITAT-II, Dünya insanlığının İnsan Yerleşim sorunlarının ele alındığı Konferansı 3-14 Haziran tarihleri arasında İstanbul'da toplandı. Türkiye ilk defa böyle bir uluslararası zirve toplantısına sahne olmaktadır. Toplantıya 180'ni aşkın ülke, hükümetler düzeyinde katılmıştı. NGO (*No Gouvernement Organisation- Bağımsız sivil Örgüt*) ler dahil 15-16 bin civarında resmi ve resmi olmayan sivil katılımcı Konferansa gelmişti.

HABITAT-II'nin Türkiye'de yapılması kararı, 1992 yılında Brezilya'nın başkenti Rio de Janero'da yapılan, Türkiye'yi de temsilen S.Demirel'in katıldığı toplantıda, Demirel'in önerisi üzerine alınmıştı.

HABITAT-II'nin dünya insanca yerleşim hakkının insan onuruna yaraşır bir şekilde tartışılıp çözümler getirilmesi konferansının özellikle Türkiye'de yapılması kararı başından beri BM'nin bu kuruluşuna gölge düşürmüştür. Kirli bir savaşın sürdüğü Türkiye'de yerleşim alanları yakılıp-yıkılıyor. Milyonlarca insan göçe zorlanmaktadır. Yaşam ve konut haklarının hiçe sayıldığı böyle bir ülkenin seçilmesi büyük bir talihsizliktir. Bu bir bakıma Kürt halkına karşı sürdürülen imha savaşının „meşru“ telakisi demektir. Oysaki, Dünyanın çeşitli yerlerinden gelen resmi yetkililerin, delegelerin insca yaşam koşullarının ve hakkının tartışıldığı Konferansın yapıldığı Şehir olarak İstanbul'un kendisi bir ayıbın abidesi idi. Burada yaşanan sorunların temelinde savaş nedeniyle dogaları tahrip edilmiş, köyleri, evleri ateşe verilmiş, zorla göçe zorlanmış, 3 milyon Kürt, başta İstanbul olmak üzere diğer batı merkezlerin varoşlarına akın ederek, derme-çatma, su ve kanalizasyonu olmayan evlerde, Naylon ve Plastik çadırlarda yaşamaya zorlanmıştır.

Türkiye'de Kürt halkına karşı 12 yıla yakındır sürdürülen savaşta sayıları 20 binleri aşan insan ölmüştür. Bu savaşın tahribatı yalnız Kürt halkını değil, Türk halkını da felakete götürmüştür. Ekonomik iflas, işsizlik, enflasyon ve siyasi istikrarsızlık sonucu Türk halkı süraatle yoksullaşmaktadır. Gelmiş-geçmiş hükümet ve devletin savaş tacirliği ve demokrasi düşmanlığının getirdiği sonucu Türkiye çıkmazlar ülkesi olmuştur. Kitlelerin siyasete olan güvenlerinin kalmaması onları, sorunların çözümü ve başlarına sarılan felaketin tek yolu olarak kendisini Allah'ın, ve adil düzenin Partisi ilan eden tutucu-şeriatçı RP (*Refah Partisi*) sine yaklaştırmıştır. Bu eğilimin oluşturulması ve tabandan devletin eliyle geliştirilmesi 12 Eylül cuntasının ve ondan sonraki Özal döneminin teşvikleri sonucu alabildiğince gelişmişti. „*Demokratların*“, *Kemalistlerin* ve Kemalistlerle özdeş olan Türk *Sosyal Demokrat* larının korkulu rüyası haline gelen RP şimdi, iktidardadır. Tahmin edilen icraatlar yakında görülecektir. Ancak görünen köy klavuz istemez. Unutkan olan halkımız, galibi bu Partinin 70'li yıllarda denenmiş olduğunu. Koalisyon ortağı *Çiller*'in seçim dönemi ve sonrasında da RP ile ilgili açıklama ve vasıflandırmalarına rağmen, yaptığı bu beraberlik Türkiye'deki siyasetin çirkeflüğünün en bariz örneğidir.

HABITAT-II Vadisi'nde Sorunlar Tartışılırken, Yapılan İnsanlık Dışı Uygulamalardan Bir Kaçı...!!

- Van'ın Gürpınar ilçesine bağlı 65 hanelik Araz (Yalınca) köyü boşaltılmıştır.
- Silvana bağlı 60 hanelik Hışkamêrg (Kuruçay) köyü göçe zorlanmıştır.
- Hakkarinin Bay Mahallesi'nde Özel Timlerce baskılar yapılmış, 55 yaşındaki Sabri Beyter'e hayvan dışkısı yedirilirken, 80 yaşındaki hasta Sedika Bayter işkence sonucu ölmüştür.
- Barış İçin Biraraya Gelme Çalışma Gurubu'nun bölgedeki araştırmaları na izin verilmemiştir.
- HABITAT-II'ye katılan Dünyanın çeşitli ülkesinden 500 NGO (Hükümet Dışı Örgüt) lerin düzenlediği „herkese konut hakkı“ amaçlı gösterisi Beyoğlu Emniyet Müdürlüğü tarafından Kürtlerin katılımı gerekçesiyle yasaklanmıştı. Katılımcılar daha sonra bunu ağızlarını bez ve bantlarla kapatarak protesto etmişlerdi.
- Kayıp Ailelerinin oluşturdukları ve her Cumartesi günü Galatasaray Lisesi önünde oturma eylemleri yasaklamış ve katılımcı Anne -Baba ve yakınları ile destekleyicileri tutuklanmıştı.
- Siyasi Tutsakların 24 Nisan dan beri Türkiye'nin çeşitli cezaevlerinde başlatıkları AÇLIK GREVİ HABİTAT-II boyunca devam etti. Şunda da dönüşümlü olarak sürdürülerek ölüm sınırına gelmiştir.

Türkiye ve Kürdistan'da Demokrasi ve Barışın Sağlanması İçin

- Kirli savaş derhal durdurulmalı, kalıcı barış ortamı yaratılmalı,
- Herkesin kendisini tam bir özgürlük ve eşitlikle ifade edebileceği anayasal teminatlar,
- Kürt halkının kendisini ifade edebileceği bir ortamın yaratılması,
- Kürdistan'da uygulanan Köykoruculuğu sistemi, Olganüstü Hal, Özel Tim ve diğer Para-Militer güçlerin dağıtılması,
- Olağanüstü Hal uygulamaları ve Valiliği, Terörle Mücadele Yasaları, DGM'ler kaldırılmalı, bağımsız yargının yerleştirilmesi,
- Köy boşaltma „merkezi Köy“ projelerinden vazgeçilmesi,
- Yıkılan ve boşaltılan köyler yeniden inşa edilmeli ve sahiplerine karşılıksız verilmeli,
- Göç nedeniyle iflas eden esnaf ve köylülere Krediler sağlanmalıdır.

İnsan Hakları Derneği'nin 1995 Yılı İnsan Hakları İhlalleri Bilançosu

Faili Meçhul cinayetler	: 99 ölü
Yaralılar	: 136 yaralı
Yargısız infaz-ışkence ve gözaltında ölenler	: 122 ölü
Çatışmalarda ölenler	: 3894 kişi
Sivillere yönelik eylemler	: 230 ölü : 321 yaralı
Gözaltında kayıp	: 231 kişi
İşkence görenler	: 1412 kişi
Gözaltına alınanlar	: 14.473 kişi
Tutuklamalar	: 2101 kişi
Boşaltılan Köyler	: 243
Bombalanan yerler	: 184
Kapatılan dernek, sendika ve yayın organları	: 100
Basılan dernek, sendika, yayın Gözaltına alınan basın emekçileri	: 173 : 461 kişi
Toplatılan yayın	: 304 kişi
İstenilen hapis cezaları ve Para cezaları	: 1712 yıl 7 ay : 4 milyar 813 milyon TL
Verilen Hapis cezaları ve Para cezaları	: 172 yıl 8 ay : 17 milyar 688 milyon TL
Cezaevine alınan düşünce suçluları	: 121 kişi

Dünyada'ki ve Orta-Doğuda'ki değişimlerin getirdiği avantajları kaçıran ve kendisinin yarattığı sorunların sebebini dışarda arayan, bunedenlede hem komşuları ile hemde bölgedeki diğer devletler ile ilişkilerini hergün biraz daha bozarak herkesi kendisine düşman yapmakta olup, gittikçe yalnızlaşmaktadır.

Kürt sorununda çözüm savaşta değil, barış hemen !!!

SON GELİŞMELER

3. Civan

Kürdistan dağlarında 12 yıl önce başlayan savaş, son iki yıldır yeni seyre doğru gidiyor. Gerilla birlikleriyle ordu güçleri arasında başlayan, gerillanın halkla bütünleşmesiyle bölgesel (Kürdistan), ardından Türk devletinin (ulusal-uluslararası) hukuk kurallarını çiğnemesiyle „kirli savaş“ adını alan Kürdistan ulusal kurtuluş savaşı şimdi tüm Türkiye ve Ortadoğu'ya yayılma sürecine girdi.

Genel olarak Kürdistan şehir merkezinde hakimiyeti yerel işbirlikçilerinin desteğiyle de ellerinde tutan Türk ordu güçlerinin, zorla Kürdistan dışına çıktıkları yüzbinler; şimdi metropollerde direnişi öğrenmeye başladı. Ve bunun farkında olan Türk özel savaş ekibinin karşı tavrıda giderek belirginleşiyor. Bu nedenledir; Türkiye'deki istikrarsızlık, hangi boyutta olursa olsun konu Kürt sorunu olunca politikada teklik sağlanıyor.

DYP-SHP koalisyon hükümetinin kuruluşu 1991 yılından bugüne kadar; 1.DYP-SHP, 2.DYP-SHP, 3.DYP-SHP (CHP ile SHP'nin birleşmesiyle), 4. DYP-CHP ve sonunda DYP-CHP seçim hükümetleri kuruldu! Son seçimlerin ardından kurulan ANAP-DYP şimdi bozuldu ve beklendiği gibi DYP-RP koalisyon hükümeti, güven oyu alırsa, kriz döneminin 7. hükümeti olacak. Son beş yıla yedi hükümet sığdırarak giren Türk devleti, tüm olanlarda çaresiz bir tikanıklık içindedir. Ancak bu

tikanıklığa rağmen Kürtlere karşı mücadelelerinde Türk devletinin geriye gidişi yoktur. Türk devletinin vahşeti, her geçen günle Kürtlerin üzerine daha bir şiddetli gelmektedir.

ANAP-DYP koalisyon hükümetinin, Türkiye için tek icraatından bahsetmek mümkün değildir (zamlar hariç). Hatta bürokratlarının atamasını bile yapamayan hükümet düştü. Ancak böylesi işle-siz bir hükümetin bile, Kürt sorunu konusundaki icraatları büyük oldu. Sanki 10 yıllık bir çalışma sonucu hazırlanan bir plan etkisiyle Kürtlere saldırı, hep ustalıkla yürütüldü.

Kontr-gerilla şefi-Adalet Bakanı Mehmet Ağar; göreve gelir gelmez, cezaevlerindeki siyasi tutsaklara saldırmakla işe başladı. Açıkça görülüyor, icraatları kısa süreli bir plandan çıkmıyor. Yıllardır sürdürülen bir planın en üst düzeydeki tatbiki olarak kendisini gösteriyor. Ağar; Adalet Bakanı sıfatıyla yayınladığı genelge ile, cezaevlerini tutsaklara mezar yapmayı düşledi. Fakat Ağar'a tepki sert geldi. Ellerindeki son cephaneleri canları olan Kürdistan'lı tutsaklar, ölüm orucuyla Ağar'ın genelgesini karşıladılar. Ve halende bu eylemleri devam ediyor.

Üstelik tutsaklar; kendi yaşam koşulları, cezaevlerindeki düzene değil, Türkiye'nin sinsi düzenini hedeflediler. Tutsaklar

PKK'nin ateşkesinin devletçe tanınmasını, kendilerine esir muamelesi yapılmasını ve Kürt sorununa siyasal çözüm istemektedirler.

Diğer yandan yine Kürt sorunu bağlantılı Türkiye'nin Ortadoğu politikasında hayretçe adımlar atıldı son üç aylık süre içinde. Türkiye; tüm Arap ve İslam aleminin baş düşmanı İsrail ile anlaşma (askeri işbirliği anlaşması) imzaladı. Amacı; Suriye-İran-muhalefeti yakınlaşmasını engellemektir.

Ve Kürdistan ulusal muhalefetine çılgınca saldıran Türk devleti, yeni „kutsal“ nedenler peşindedir! „Vatanın birliği ve bölünmezliği“ edebiyetın etkisinin azaldığının farkına varmış olmalı ki, yeni yeni savaş nedenleri peşinde Türkiye: Son HADEP kongresindeki olay, bu arayışın ürünüdür.

HADEP kongresinde, „faili meçhul“ şeklinde indirilen Türk bayrağının ardında kopartılan fırtınayla; Kürt halkının demokratik taleplerini, barış istemini dile getiren ve bu politikasıyla da savaş açıklarını teşhir eden HADEP biçilmek isteniyor.

Son altı yılda Kürtler; HEP, ÖZEP, DEP, DDP ve HADEP olmak üzere altı siyasi

parti kurdular. İstisnasız bu partilerin hepsi de, „Kürt sorununa demokratik, siyasal çözüm“, „savaşın durmasını“, „Kürtlerin haklarının verilmesini“ istediler. HADEP hariç, hepsi kapatıldı. Şimdi sıra HADEP'e de geliyor. Anlaşılan özel savaş güçleri, barışı değil savaşı, barışıklığı değil düşmanlığı istiyorlar. Ve malesef bu politika toplumda da taban buluyor.

Türk devleti; bayrağı indireni değil toplayanı, üç HADEP'liyi kurşunlayanları değil barış isteyen HADEP yönetimini tutukluyor. HADEP teşkilat binalarına, üye ve yöneticilerine veda genel olarak Kürtlere, barış isteyenlerin boğazına sarılıyor. Çünkü bu sesden korkuyor! Savaş ve ihanetin var ettiği bir devletin, demokrasinin erdemi içinde ayakta kalmayacağını bildiğinden mi yapıyor? Ne dersiniz?

Evet; Kürt sorunu nedeniyle Türkiye'de süren savaşın seyri değişti. Şimdi savaşın tüm Türkiye'de ve hatta Güney Kürdistan'da süreceği belirgenleşiyor. Ve Türk devletini en çok barış isteyen sesler yıpratıyor.

Şimdi Kürtlerin seslerini daha yükseltme zamanı gelmedi mi? Geçtiğimiz ay içinde Hamburg'ta yükselen sesin daha da güçlenmesi gerekmiyor mu?

HEVGIRTIN

WELATPARÊZ

Kovara Siyasi Nuçe û Şirove / Siyasi ve Haber-Yorum Dergisi

J1 Serokatiya Parlamentoya Kurdistan Derwayê Welat ra

B1 minesebeta sersala damezrandina PKDW, ez PKDW û xebata ku di mavêna vi salê de pêk hatiye, piroz dikim.

Parlamentoya Tirkê l1 gor qerektera xwe ya diroki tahammûl j1 nav û gotinên Kurdan re nekîr. Berpirsiyarên ku gelê Kurd şandibu hatin girtin û hinek j1 nema l1 wir bîminin. J1 ber viyekê û şertên din j1 damezrandina dezgehki ewha hewce bu. Wek kêmasi û zêdeyiyên xwe û çarçiba ku dihat xwastin de nebe j1, xebatê pêk tîne.

Niha l1 cihanê û l1 Rojhilata navinde demeke nû û diroki hatiye holê. J1 ber vi yekê j1 l1 her derê cihanê pîrsgrekên rêzani ketine bernamêcan. Wek pîrsgreka Îrland, Pîrsgreka Qıbrısê, Pîrsgreka Ermenistanê û Karabaxê di bernemecên Yekitiya Netewande têna axaftin.

Di Rojhilata Navinde Pîrsgreka Kurd grîngtir pîrse û l1 bend çareserkirinê ye. Divê cihan vi pîrsê j1 têxe nav bercemanê xwe. L1 dirok, çand, zıman û dewlemendiya welatê xwe xwedi derketin û daxwaza jiyanek azad wek gelên din mafê meye j1.

Bîyarên pêşerojê l1 pêşiya me kurdan sîkînine. Di vi dema nû de Dîjminên Kurdan j1 gor xwe hesaban û leyistikan dardixin. L1 himber wan leyistikan çara yekemin Yekitiya Parti û Rêxistinên Kurdistanî ne. J1 bo ku em bîkaribin bîbin xwediye soz û bîyaran, divê dezgehên Netewî bîn darxistin, yê hene bîn xurt kirin.

J1 bo rewşek hîn baştir; divê di hêla yek dengi û biratiya Kurdan bi Kurdan re hinek gav bîn avêtin. Kêmasi û xeletî êdî bîn rakirin. Dîjmin bi êrîşên xwe yê nû di de xuyakirin ku ew j1 ber Şerrawestandinê ketiye tengasiyê û dixwaze pêşî l1 riya gavên aşitiyê bigre.

Ditîn cuda bin j1, daxwaziyên me yek in û dijminê me yek e!!
Bi silavên germi û birati serkevtina xebata we dixwazim!!

12.04.1996

Xwedi û Berpirsiyar

AU HALÇETIN

HEVGIRTIN - WELATPARÊZ

Jî Rêvebîr û Xebatkarên
MED-TV're

Xuş û Bîrayên Delal,
Hevalên Hêja,

Em agadar bûn ku, ji bo weşandina MED-TV astengiyên teknîkî derketine. Derketina astengan em gelek xerîng kirin. Lê em dîzanin ku hunê bîkaribûn wan astengiyên jî holê rakin û MED-TV ku biyê dengê şoreşa Kurdistan li cihanê bigêşin. Em dîzanin dijmîn xedar e û di hemû waran de diji tekoşîna rîzgari û azadiya gelê Kurdistanê radiweste. Karên tekoşeran ewe ku dijaestandinên dijmîn wala derxine. Bî vi hêviyê em bî we re ne. Serkewtin jî we re daxwaz dikin.

Hevgirtin-Welatparêz

HEVGIRTIN WELATPARÊZ

Kovara Siyasi Nuçe û Şirove / Siyasi ve Haber-Yorum Dergisi

Jî Rêvebîr û Xebatkarên
MED-TV're

Hevalên Gîranbûha,

Ez bî berketnek mezin agahdar bûm ku, ji bo weşandina MED-TV hûnek asteng derketine.

MED-TV di şoreşa gele Kurd ya cîvaki û netewî de, ji bo gelê me bibu wek goh, çav û tercuman. Lê belê em dîzanin 'Av dîsekine, dijmîn nasekine.' Jî bo ku ev êriş û listikên wî bî pûçkîrin, em jî li cem we ne, hun ne tenê ne.

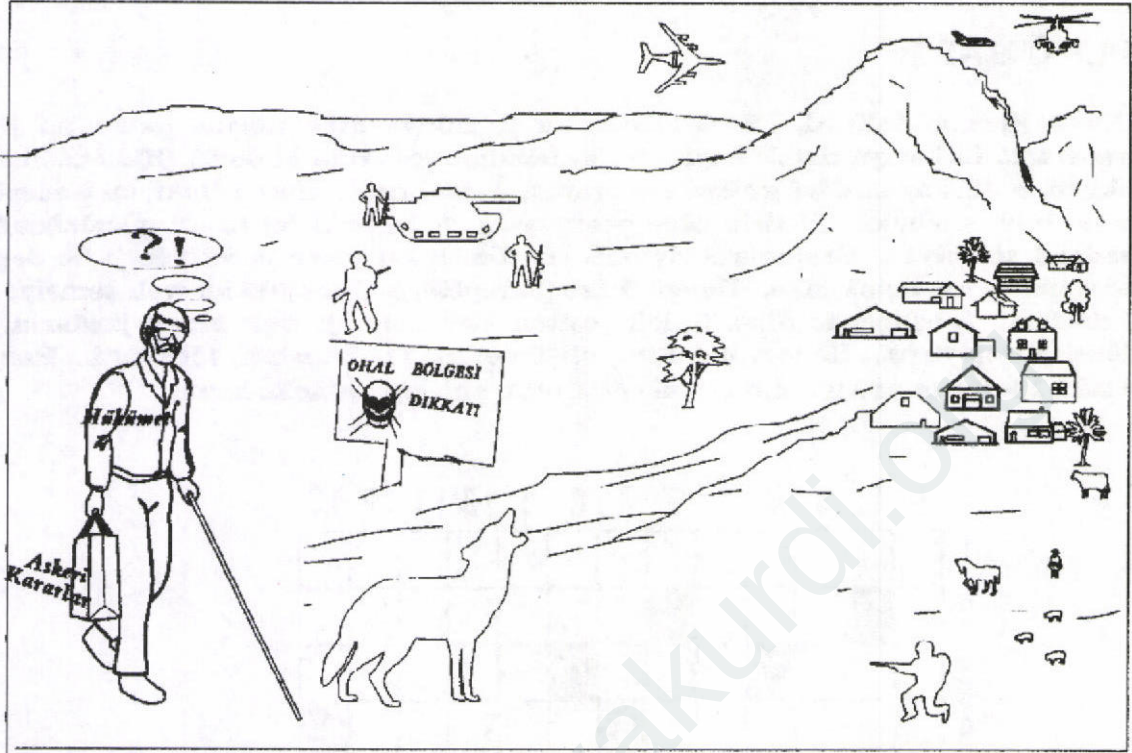
Bê guman hunê disa, jî dijmîn re eynat zêdetir xurt dest bî weşanên xwe bikin. Bî vi hêviyê jî we re serkewtin daxwazim.

Silavên Şoreşgerî û Biratî.

Xwedî û Berpirsiyar

Ali HALÇIN

*** POLİ - ÇIZGI *** POLİ-ÇIZGI*** POLİ-ÇIZGI *** POLİ-ÇIZGI***

Dî krîzên hukûmatan de operasyonên leşkerî Tirk bê seknandin didome. Ev nîşan dide ku di Tûrkiyê de Parlamento û hukûmat xwedî hukûm nînin. Hukûm di destê leşker û broqratan de ye.

Kısadan Hisse

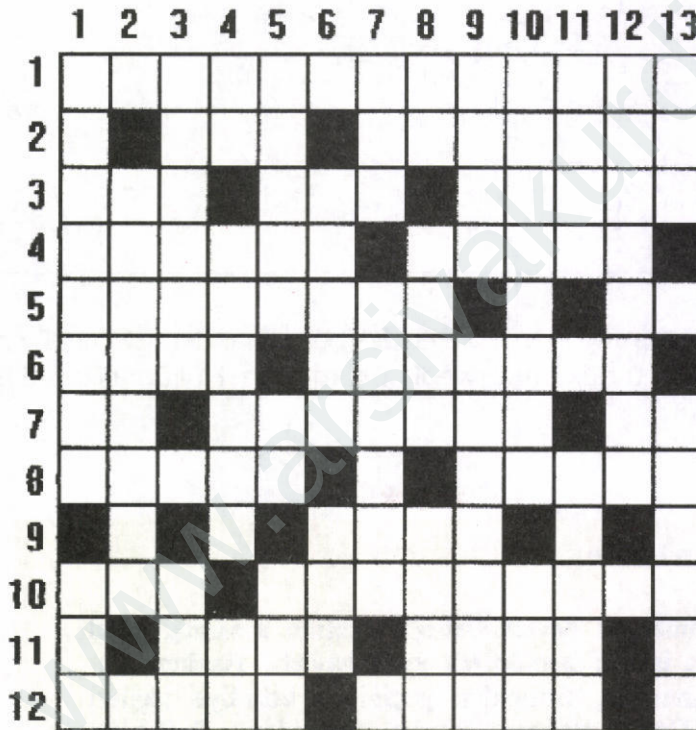
Azıttı mübarek devlet Baba(!) eceline susamış, cami duvarına işiyor; hemde tek ayak havada. Hazine tam-takır, manavdan, fırıncıdan geçiniyor belediye işçileri borca. Çoğu makrum rüşvet fonundan. Enflasyon nışadını poposundan işçi ve memur takımı yerinde oynuyor, yandı-yanacak. Esnafta iflas, eli kulağında. İşverenler ateş çemberinde tepiniyor topuklarının üstünde. Büyük tüccar sırtmaya tutuşmuş ateş içinde. GB musluğu soluksuz, fışıyor. Çöl kaynıyor, Şam şekerlendi iyice acem helvasında. Trakya soluksuz, Kafkasya'da siren sesleri var!!! Hal böyle iken; A'sından B'sine Erkan-ı Hükümet ve Erkan-ı Harb cebr-ü cenkte !!!
Bu caminin duvarına işemek değilde nedir?!

Kaya

X a ç e r ê z

ÇAP Û RAST:

1-Navê Hozanekî Kurd, 2- Sembola ku ji xakîye dibe nişana gelan an jî ya dewletan... Li hêviya tiştêk bûyîn, 3-Cêribandina xwarinê bi dev... Dîkhet... Jî holê rakirin, 4- Jina apê... Cîyê gûlaşa canegayan, 5- Mal firoş... Jina bêmêr, an jî mêrê bê jin, 6- Navê mehekî... Bi tirkî zêde pesindayîn, 7- Bi tirkî "çi "... Di mazdaîzmê de yezdanê xirabîyê... Sembola Sodyumê, 8- Kesên ku pêsta pere bide jî bo demek daxwaza kirina tiştêk bilke... Dengê fitikê (berrepêş), 9- Nebatekî ku wek şemsiyê 'ye, di daristan û baxçenda dibe. Gelek çeşitên xwe hene, jî wan hinek jardarin, 10- Mêzek direjayî ye... Hedurî nehatinî, dilşikestinî, 11- Zanahtî, têgehîştî... Hespên sê salî, 12- Hewa ya ku li dora dinê ye... Gotin, anjî wek hineka kîrîn,

BERVEJÊR

1- Textu- payê Med'an...Navê rexistina rizgariya îrlanda'yê, 2- Xwe jî karekîra hazirkirin, 3-Lawê Apê... Tiştêkî ku tirişê dibihurîne, 4- Bi tirkî bîyanî... Lê hatin, bes... Li Misirê yezdanê rojê, 5-Îşareta navbirê di hevokan de... Sembola Helyumê... Dema nêz, 6- Tîpa „H“ku vere serî, bi tirkî dibe navê cîyê ku balafir têde dişekin... Ruyêdest yalê hindir, 7- Endamên malbatê, kesên malbatê... Avokî, avî, 8- Gîredanek Kurdî... Bi Tirkî anlam (berrepêş)... Bi tirkî „Daxwaz“, 9- Hilma avê li ezman... Den kirin, boyax kirin, 10-Yên girêdanên împaratoriya Bizansîyan...Navê rojêkî, 11- Hebûna risk di Şîr' de... Rêkîrîn, 12- Paş navê serokê „YNK“, 13- Bi wî zarave dibe(berrepêş) ... Navê reşayîyekî dinê.

MED-TV

Yardımlarınızla yaşayacak

Kürt kültürünü geliştirmek ve
MED-TV'yi yaşatmak için
açtığımız kampanyaya canı
gönülden katılan tüm
yurtseverlere ve dostlarımıza
teşekkür ediyoruz.

Yüzyıllardır karanlıkta kalan
kültürümüz ve
geleneklerimiz, şimdi gün
yüzüne çıkıyor. Vakfımız,
kültürümüzü gün yüzüne
çıkarmak ve geliştirmek için
vardır. Bunun için yardım
kampanyamız devam
ediyor. Katılımlarınızı
bekliyoruz.

The Kudish Foundation
Trust
(Kürt Yardımlaşma Vakfı)
Po. Box No. 2JH 1 NEW
BOND STREET
LONDON W1A 2 JH

Bank :
National West Minister
Bank
1. New Bond Street
Branch.
Hesap No. : 58 56 28 42
Sert Code : 50 - 41 - 01

Em Ji Welatê Xwe Hezdkin. Em welatê bavê me ye!!!